

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Analýza podnikatelského prostředí regionu Vysočina

Žaneta Bezoušková

Bakalářská práce

2013

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Žaneta Bezoušková**
Osobní číslo: **E100007**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**
Název tématu: **Analýza podnikatelského prostředí a jeho prvku ve vybraném regionu**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalant provede charakteristiku podnikatelského prostředí v daném regionu, následně provede analýzu alespoň jednoho vybraného prvku podnikatelského prostředí. Zaměří se především na existenci předpokladů pro úspěšnou lokalizaci podnikatelů, zejména s výrobami s vysokou přidanou hodnotou nebo zaměřených na high technologie. Závěrem bakalant zpracuje doporučení pro další rozvoj.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

ČADIL, Jan. Regionální ekonomie: teorie a aplikace. Praha: C. H. Beck, 2010. 152 s., ISBN 978-80-7400-191-8.

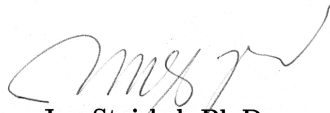
KLÍMOVÁ, Viktorie. Regionální podpora podnikání. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 145 s., ISBN 978-80-210-4399-2.

LADISLAV, Ludvík. Rozvoj mikroregionálního podnikatelského prostředí: podpora malého a středního podnikání. Jilešovice: František MAJ - tiskárna, 2000. 124 s., ISBN 80-86458-03-2.

VITURKA, Milan. Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České Republiky. Praha: Grada Publishing a.s., 2010. 227 s., ISBN 978-80-247-3638-9.

ZADRAŽILOVÁ, Dana. Společenská odpovědnost podniků: transparentnost a etika podnikání. Praha: C. H. Beck, 2010. 167 s., ISBN 978-80-7400-192-5.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jan Stejskal, Ph.D.

Ústav ekonomických věd

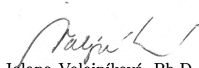
Datum zadání bakalářské práce: 12. července 2012

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2013

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Voléjníková, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 17. října 2012

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 29. 4. 2013

Žaneta Bezoušková

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Janu Stejskalovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a připomínky, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala agenturám CzechInvest a IPI s.r.o. za jejich ochotu a vstřícnost při poskytování interních informací, které mi rovněž pomohly ke zpracování bakalářské práce.

ANOTACE

Bakalářská práce se zaměřuje na analýzu podnikatelského prostředí na regionální úrovni. Teoretická část vysvětluje nejprve pojmy regionální rozvoj a regionální politiku, poté se zabývá institucemi vytvářejícími podnikatelské prostředí, legislativou upravující podnikatelskou činnost, strategickým rámcem určeným k rozvoji podnikání a finanční podporou podnikatelů. V druhé části jsou charakterizovány instituce, strategie a finanční podpory zajišťující příznivé podnikatelské prostředí přímo v kraji Vysočina. Nedílnou součástí jsou možná doporučení pro další rozvoj kraje.

KLÍČOVÁ SLOVA

Regionální politika, regionální rozvoj, podnikatelské prostředí, podpora podnikání, malé a střední podniky, instituce, strategie rozvoje

TITLE

Analysis of business environment in the region Vysočina

ANNOTATION

Bachelor's work deals with analysis of business environment on regional level. The theoretical part at first explains the terms of regional development and regional policy, then it deals with institutions creating the business environment, legislation setting the business activity, strategic frame designated for development of business and financial support of businessmen. In the second part there is characteristics of institutions, strategy and financial support ensuring favourable business environment directly in the Vysočina region. Possible recommendations for further development of the region make an inseparable part.

KEYWORDS

Regional policy, regional development, business environment, support of business, little and middle companies, institutions, strategy of development

OBSAH

ÚVOD	10
1 REGIONÁLNÍ ROZVOJ	11
1.1 REGION A REGIONÁLNÍ ROZVOJ.....	11
1.2 REGIONÁLNÍ POLITIKA	14
1.3 NÁSTROJE REGIONÁLNÍ POLITIKY	14
1.3.1 Makroekonomické nástroje.....	15
1.3.2 Mikroekonomické nástroje.....	16
1.4 HLAVNÍ AKTÉŘI REGIONÁLNÍHO ROZVOJE	16
1.5 TEORETICKÁ VÝCHODISKA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE	17
1.5.1 Teorie „nové ekonomické geografie“	19
1.5.2 Teorie vysvětlující vývoj v období post- fordizmu.....	19
2 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ	22
2.1 LEGISLATIVA UPRAVUJÍCÍ PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ.....	24
2.2 KONCEPCE PODPORY MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKATELŮ NA OBDOBÍ 2014-2020.....	27
2.3 INSTITUCE V PODNIKATELSKÉM PROSTŘEDÍ.....	29
2.4 FINANČNÍ PODPORA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ.....	36
2.4.1 Národní a nadnárodní podpora.....	36
2.4.2 Regionální a lokální podpora	38
3 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ V KRAJI VYSOČINA	41
3.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA KRAJE	41
3.2 MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE	43
3.3 STRATEGICKÝ ROZVOJ PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ.....	48
3.4 INSTITUCE V PODNIKATELSKÉM PROSTŘEDÍ.....	53
3.5 FINANČNÍ PODPORA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ.....	60
3.6 ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ.....	63
3.6.1 Strategický rozvoj podnikatelského prostředí.....	63
3.6.2 Instituce v podnikatelském prostředí	65
3.6.3 Finanční podpora podnikatelského prostředí.....	66
ZÁVĚR	67
POUŽITÁ LITERATURA	68

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Vymezení jednotek NUTS	12
Tabulka 2: Klasifikace územních statistických jednotek	12
Tabulka 3: Hlavní vývojové etapy regionální politiky	18
Tabulka 4: Národní program ZARUKA (aktuálně probíhající)	38
Tabulka 5: Počet podnikatelských subjektů dle odvětví národního hospodářství a kategorií počtu zaměstnanců se sídlem v kraji Vysočina (data k 31.8.2012)	46
Tabulka 6: Přehled průmyslových zón v největších městech na Vysočině, vhodných k realizaci investice	52
Tabulka 7: Klastry se sídlem v kraji Vysočina	53
Tabulka 8: Počet podaných a schválených žádostí o čerpání dotací a zvýhodněných úvěrů z programu OP Podnikání a inovace na Vysočině (k 10.4.2013)	54
Tabulka 9: Investice realizované v kraji Vysočina za pomoci agentury CzechInvest (období 2010-2012)	55
Tabulka 10: Vybrané úspěšné projekty společnosti IPI s.r.o. v letech 2010-2013	58
Tabulka 11: Čerpání dotací z OP Podnikání a inovace na Vysočině v Kč (k 10.4.2013)	60
Tabulka 12: Alokace finančních prostředků z programu Rozvoj malých podnikatelů včetně počtu podaných a schválených žádostí o dotaci v letech 2004-2012	62

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Vývoj počtu aktivních subjektů malého a středního podnikání v ČR 2001-2011 ..	28
Obrázek 2: Indikativní alokace prostředků z fondů EU v ČR pro TOP v cíli Konvergence ...	37
Obrázek 3: Indikativní alokace prostředků z fondů EU v ČR pro ROP v cíli Konvergence ...	39
Obrázek 4: Administrativní členění kraje Vysočina	42
Obrázek 5: Regionální HDP na 1 obyvatele v krajích ČR v roce 2011(v Kč)	43
Obrázek 6: Registrovaná míra nezaměstnanosti v kraji Vysočina podle okresů v roce 2011 ..	44
Obrázek 7: Vývoj nezaměstnanosti v kraji Vysočina v letech 2000-2011	45
Obrázek 8: Rozdělení podnikatelských subjektů v kraji Vysočina dle velikosti (k 31.8.2012)	46
Obrázek 9: Rozdělení podnikatelských subjektů v kraji Vysočina dle odvětví (k 31.8.2012) ..	47

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
IPI	Institut podnikatelských informací
NUTS	Nomenclature des unités territoriales statistique
OP	Operační program
Sb.	Sbírka zákonů
VŠ	Vysoká škola

ÚVOD

V současných podmínkách tržní ekonomiky působí řada ekonomických subjektů, a podnikatelský sektor tak nabývá na významnosti. Zásadním předpokladem úspěšného ekonomického rozvoje každého státu je vybudování takového prostředí, ve kterém se bude podnikatelským subjektům dobře dařit. Pokud se však naopak ve státě nachází nepříznivé podnikatelské prostředí, může to značně omezit činnost podnikatelů, a zpomalit tak i ekonomický růst. Okolí podnikatelů tvoří spousta prvků, které se vzájemně prolínají a mají na podnikatele různý vliv. **Cílem této práce je charakteristika vybraných prvků podnikatelského prostředí v kraji Vysočina, zhodnocení těchto prvků a doporučení pro další rozvoj. Dílčím cílem je zaměřeni se na existenci předpokladů pro úspěšnou lokalizaci podnikatelů (zejména s výrobami s vysokou přidanou hodnotou nebo zaměřených na high technologie).**

První část bakalářské práce bude zaměřena na regionální rozvoj a následně i regionální politiku. Bude je definovat, popisovat jejich cíle, nástroje, jejichž pomocí lze cílů dosáhnout, hlavní aktéry, kteří jsou zainteresováni do regionálního rozvoje. Pro historický přehled a pochopení rozdílů mezi jednotlivými koncepcemi regionální politiky budou zmíněna některá důležitá teoretická východiska regionálního rozvoje. Další kapitola bude charakterizovat podnikatelské prostředí a části, ze kterých se skládá. Zaměří se na okolí podnikatelských subjektů a prvky, které se kolem nich vyskytují. Dále bude popisovat legislativu upravující podnikatelskou činnost a koncepci rozvoje malého a středního podnikání, jenž se zabývá nejen hodnocením významnosti malých a středních podniků pro ekonomiku ČR, ale spočívá i v definování vize a základních cílů dalšího rozvoje. Nezbytnou součástí této kapitoly bude specifikace institucí vytvářejících podnikatelské prostředí, přičemž podrobněji budou popsány instituce, které podporují podnikání malého a středního typu, protože právě takové podniky jsou velmi významné pro podnikatelské prostředí na regionální úrovni. Vysvětlena bude i oblast finanční podpory poskytované z prostředků EU, státního rozpočtu nebo z rozpočtů municipalit.

V druhé polovině práce budou popsány základní údaje kraje Vysočina s přihlédnutím na ekonomické ukazatele. Bude analyzována aktuální situace podnikatelského prostředí uvedeného regionu. Půjde o rozdělení podnikatelského prostředí na strategické, institucionální a finanční. V každém z těchto prostředí budou popsány konkrétní podpory, kterých mohou podnikatelé v kraji využít. Nedílnou součástí poslední kapitoly bude zhodnocení aktuální situace podnikatelského prostředí na Vysočině a možná doporučení pro další rozvoj.

1 REGIONÁLNÍ ROZVOJ

V praxi se lze setkat s celou řadou definicí objasňujících regionální rozvoj. Pro účel této práce bude jednodušší nejprve specifikovat pojem region a jeho členění podle EU. Následně pak bude společně s regionem vysvětlen i regionální rozvoj s přihlédnutím na ekonomický místní rozvoj, který přímo souvisí s podnikatelským prostředím na dané úrovni.

1.1 Region a regionální rozvoj

Existuje mnoho definicí **regionu**. Může být např. subnárodním celkem, což znamená, že je částí jednoho státu nebo jednoho národního hospodářství, oddělenou od ostatních oblastí formálními hranicemi a obvykle s nimi spojenou ekonomickými bariérami. Nebo lze region chápat jako území s definovanými prvky, na němž existuje specifická funkční a související infrastruktura a prosazuje se společný zájem na rozvoji regionu a na zlepšení blahobytu občanů.

V ČR se pojem region běžně používá k vymezení určitých geografických oblastí daných historickým vývojem. Existují různá dělení regionů. Jako podstatné se jeví dělení na **přírozené a administrativní**¹.

V případě přírozeného regionu jde o vztahově uzavřený územní celek s územní dělbou funkcí mezi jádrem a zázemím. Žádný územní celek logicky není vztahově plně uzavřen (bez vztahu k jinému regionu či k dalším regionům), vztahová uzavřenost je tedy relativní.

Administrativní regiony jsou vymezovány hlavně pro výkon veřejné správy. To s sebou nese požadavek podobné velikosti. Jde o regiony umělé, mnohdy neodpovídající skutečným procesům a vztahům probíhajícím na daném území.

Zákon zase vymezuje pojem region jako „*územní celek vymezený pomocí administrativních hranic krajů, okresů, správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem, správních obvodů obcí s rozšířenou působností obcí nebo sdružení obcí, jehož rozvoj je podporován dle tohoto zákona*²“.

V rámci Evropské unie se pro nejrůznější vzájemná porovnávání využívá nomenklatura

¹ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. Regionální politika a její nástroje. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

² Zákon č. 248/2000Sb. o podpoře regionálního rozvoje v platném znění

územních statistických jednotek, čili členění NUTS, které lze vidět v Tabulka 1. Toto členění má zásadní význam jak ze statistického hlediska, tak i pro zařazování regionů různé úrovně pod jednotlivé cíle regionální strukturální politiky Evropské unie.³

Tabulka 1: Vymezení jednotek NUTS

NUTS I	Územní jednotka typu velkých oblastí daného státu. Je nejrozsáhlejší regionální srovnávací jednotkou. Obvykle tvořen několika jednotkami v úrovni NUTS II.
NUTS II	Jednotky řádově nižší, obvykle odpovídá úrovni středního článku územně správního členění státu. Její rozloha se pohybuje v počtu obyvatel mezi 1-2 miliony. Má přímou vazbu na strukturální fondy EU.
NUTS III	V menších členských státech EU osciluje jejich velikost z hlediska počtu obyvatel mezi 200-400 tis. Rozloha území jednotky se pohybuje mezi 1-3 tis. km ² .
NUTS IV	Pro účely regionální a strukturální politiky EU není nutné vymezení uvedených jednotek. V řadě členských států nejsou vytvořeny. Představují úroveň okresů případně mikroregionů.
NUTS V	Je nejmenší jednotkou. Odpovídá zpravidla úrovni obcí.

Zdroj: Zpracováno podle [33]

Česká národní verze využívá 6 stupňů třídění pomocí numerických kódů od úrovně státu až po úroveň obce. Vystihuje Tabulka 2.

Tabulka 2: Klasifikace územních statistických jednotek

NUTS 0	Stát (Česká republika)
NUTS 1	Území (Česká republika)
NUTS 2	Oblast (seskupení krajů)
NUTS 3	Kraj (vyšší územně samosprávné celky)
NUTS 4	Okres
NUTS 5	Základní územní jednotka (zpravidla obec)

Zdroj: Zpracováno podle [66]

Rozvoj je pojem, který se vyznačuje mnohoznačností a frekventovaností svého užívání. Existuje opět celá řada definic, jejichž podstata se liší podle kontextu použití. Vztahem ke kvalitě podnikatelského prostředí na místní úrovni je důležitý pojem **regionální rozvoj**, **místní rozvoj** a zejména pak **místní rozvoj ekonomický**.⁴

³ LACINA, Karel. Regionální rozvoj a veřejná správa. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007, 69 s. ISBN 978-808-6754-741.

⁴ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. Regionální politika a její nástroje. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

Regionální rozvoj je definován jako cílený ekonomický rozvoj většího území, než je geograficky vymezená municipalita.

Pokud jde o místní rozvoj, přívlastek „místní“ specifikuje, že jde o rozvoj na území menším, než je region. Přesněji řečeno pouze v části regionu. Jde např. o rozvoj města, či obce nebo jejich seskupení.

Ekonomický rozvoj lze chápat jako formování fyzických, lidských, sociálních a institucionálních zdrojů a využívání z nich plynoucích komparativních výhod k vytváření ekonomické základny fungující trvale a s přiměřenou mírou nezávislosti. Lze jej charakterizovat různými ukazateli. Mezi ně patří např. příjem na obyvatele, daňová vytíženost.

Regionální rozvoj definuje své cíle, kterých se snaží v rámci regionální politiky dosáhnout.

Hlavní cíle regionálního rozvoje:

- a) **Zlepšení místní sociální úrovně**, v tomto případě se jedná např. o snížení nezaměstnanosti nebo zlepšení života sociálně slabších obyvatel.
- b) **Zlepšení místní ekonomické úrovně**, např. využíváním efektivních stimulů podporujících ekonomické aktivity na daném území.
- c) **Zlepšení místní environmentální úrovně** ve vztahu k životnímu prostředí, kdy příslušné instituce nejen legislativní cestou dbají na kvalitu životního prostředí.
- d) **Zlepšení celkové kvality života místních obyvatel**, jde např. o kulturní úroveň obyvatelstva, sportovní aktivity, různé společenské akce, soutěže apod.

Na cíle regionálního rozvoje navazují i konkrétní cíle regionální politiky. Ty jsou však již blíže specifikovány v souladu s politikou daného regionu.

Obecně je cílem regionální politiky efektivní a vyvážený rozvoj všech částí státu a aktivace jejich nedostatečně vyváženého potenciálu, zejména pokud se jedná o hospodářský rozvoj a životní podmínky obyvatel, možnost pracovních příležitostí, zvyšování kvalifikace a vzdělání a dostupnost nejdůležitějších služeb. A to při současném respektování místních zvláštností, přírodních hodnot území a požadavků tvorby a ochrany životního prostředí.⁵

⁵ LACINA, Karel. Regionální rozvoj a veřejná správa. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007, 69 s. ISBN 978-808-6754-741.

Svých cílů se regiony snaží dosáhnout pomocí různých nástrojů. Podkapitola 1.3 některé z nich charakterizuje, a to s důrazem na ty, které mají vliv na kvalitu podnikatelského prostředí. Pro jasnost a přesnost je na místě však nejprve vymežit podstatu regionální politiky.

1.2 Regionální politika

„Regionální politika státu v první řadě představuje soubor opatření a nástrojů, s jejichž pomocí má dojít ke zmírnění nebo odstranění rozdílů v ekonomickém rozvoji regionů. Konkrétní podoba cílů i nástrojů závisí na konkrétní hospodářské a politické situaci země. Zahrnuje především opatření napomáhající růstu stupně ekonomické aktivity v území, v němž se projevuje vysoká míra nezaměstnanosti a pro něž jsou příznačné malé naděje na přirozený ekonomický růst. Na druhé straně obsahuje opatření sloužící ke kontrole ekonomických aktivit v územích s nadměrným růstem.“⁶

Mezi jednotlivými regiony vznikají určité rozdíly. Regionální politika se pomocí svých nástrojů a opatření snaží tyto rozdíly minimalizovat. Zabývá se tedy nerovnoměrným rozvojem jednotlivých regionů na území určitého státu a pomocí svých nástrojů se snaží rovněž regulovat nezaměstnanost a podpořit ekonomickou činnost.

Stát provádí regionální politiku na dvou úrovních⁷:

- V rovině státu jako celku, prostřednictvím ústředních orgánů státní správy,
- Na úrovni samotného regionu, prostřednictvím orgánů regionální samosprávy. Zdůrazňuje zvláště vazbu na obce a mikroregiony, s akcentem na rozvoj municipalit, mikroregionů a regionu jako celku.

1.3 Nástroje regionální politiky

V souvislosti s nástroji regionální politiky mluvíme o prostředcích, jejichž prostřednictvím dochází ke konkrétnímu naplňování stanovených cílů a zásad určených regionální politikou. Jsou rozděleny do dvou základních skupin. **Makroekonomické** a **mikroekonomické**.

⁶ LACINA, K. Regionální rozvoj a veřejná správa. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2007. 70 s. ISBN: 978-80-86754-74-1.

⁷ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. Regionální politika a její nástroje. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

1.3.1 Makroekonomické nástroje⁸

V regionální politice mají význam především ty makroekonomické nástroje, které jsou zaměřeny na přilákání kapitálu do postiženého regionu. Patří k nim výhodné poskytování stavebních pozemků, domů a bytů zainteresovaným podnikatelům prostřednictvím obce, případně regionu. Využití makroekonomických nástrojů je značně omezené, protože cíle regionální politiky se střetávají s dalšími národohospodářskými cíli. Řadí se mezi ně **fiskální politika, monetární politika, státní protekcionismus a nástroje sloužící k realokaci kapitálu.**

Fiskální politika je založena na meziregionálním přerozdělování finančních prostředků uskutečňovaném na principu zásad fiskální politiky. A to prostřednictvím systému daní a odvodů. Funguje zde princip solidarity, kdy vysoce příjmové regiony odvádějí do státního rozpočtu více finančních prostředků než kolik jich cestou zpětného rozdělování a přerozdělování získávají. Nízko příjmové regiony tak dostávají více prostředků především díky sociálním výdajům.

Ve výjimečných případech se po určitý čas používá v problémových regionech snížená sazba daní nebo sem směřují přednostně státní zakázky. V případě regionalizované daňové politiky jde spíše jen o teoretický pojem, v praxi tržních ekonomik se nerealizuje. V dlouhodobém časovém horizontu by jistě vyvolala značný nesouhlas obyvatel oblastí s vyšší daňovou zátěží. Hlavním nástrojem vyplývajícím z fiskální politiky je tedy podpora jednotlivých regionů pomocí zadáváním státních zakázek.

Monetární politika, jejímž prostřednictvím je ovlivňováno množství peněz v ekonomice, využívá svých nástrojů k usnadňování přístupu vybraných (většinou znevýhodněných) regionů k úvěrům. A to stanovením objemu poskytovaných úvěrů, výše úrokové míry, lhůt splatnosti, atd. Efektivnost monetární politiky závisí na kvalitě spolupráce veřejné správy s bankovním sektorem.

Státní protekcionismus definují především dovozní cla a limity. Po určitý čas pomáhají obnovit konkurenceschopnost vybraných produktů problémových regionů (respektive jejich firem). Místní podnikatelé mají být cly a limity chráněni tak, aby se domácí poptávka orientovala především na jejich produkci.

Nástroje sloužící k realokaci kapitálu:

⁸ LACINA, K. Regionální rozvoj a veřejná správa. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2007. 70 s. ISBN: 978-80-86754-74-1.

- subvence na tvorbu pracovních míst, na produkci, na dopravu produktů,
- snížené daňové sazby,
- zlevnění půjček,
- snížené ceny pozemků.

1.3.2 Mikroekonomické nástroje⁹

Hlavním posláním je ovlivňovat rozhodování ekonomických subjektů o jejich prostorové lokalizaci. Mají podobu účelově poskytovaných finančních půjček ze státního, regionálního a municipálního rozpočtu. Jsou určovány **na realokaci kapitálu a realokaci pracovní síly**.

Nástroje zaměřené na realokaci kapitálu ovlivňují tvorbu nových pracovních míst v regionu. A to prostřednictvím v regionu již podnikajících firem nebo přilákáním nových podnikatelských subjektů. Prostorový pohyb kapitálu v regionu lze ovlivnit stimulací (zvýšením přitažlivosti určitých regionů pro kapitál v podobě subvencí a daňových úlev) i restrikcí (zostřením podmínek dalšího fungování kapitálu v jiných regionech).

Nástroje zaměřené na realokaci pracovní síly, které se využívají méně. Řeší problematiku migrace a stabilizace obyvatelstva v určitém území. Slouží ke stabilizaci osídlení upadajících regionů a k podpoře rekvalifikačních programů uskutečňovaných v takovýchto teritoriích.

Mikroekonomické nástroje ovlivňují rozhodování subjektů o prostorové lokalizaci. Existují dvě skupiny těchto nástrojů:

- Nástroje ovlivňující prostorový pohyb pracovních sil
- Nástroje působící na prostorový pohyb kapitálu

Nástrojů regionální politiky využívají aktéři regionálního rozvoje. V souvislosti s nimi lze hovořit o státních i nestátních institucích na centrální, regionální či municipální úrovni, které se určitým způsobem podílejí na regionálním rozvoji.

1.4 Hlavní aktéři regionálního rozvoje

Dělí se podle jednotlivých úrovní na následující složky¹⁰:

⁹ LACINA, K. Regionální rozvoj a veřejná správa. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2007. 70 s. ISBN: 978-80-86754-74-1.

¹⁰ WOKOUN, René. Regionální rozvoj: (výhodiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování). Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-807-2016-990.

- Zákonodárné složky státu - Poslanecká sněmovna a Senát;
- Výkonné složky státu - vláda, ústřední správní úřady a jimi řízené organizace;
- Regionální rady pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti;
- Orgány samosprávy - na krajské a obecní úrovni;
- Řídící a monitorovací orgány:
 - Řídící a koordinační výbor,
 - Výbory regionálního rozvoje,
- Rozvojové agentury s celostátní či regionální působností:
 - Agentura pro rozvoj podnikání,
 - Agentura pro rozvoj průmyslu ČR,
 - CzechInvest atp.
- Hospodářské a agrární komory, zájmová sdružení, zaměstnanecké a zaměstnavatelské organizace;
- Instituce veřejného sektoru:
 - Vysoké školy,
 - Zdravotní a sociální zařízení,
 - Kulturní instituce atp.
- Subjekty soukromého sektoru.

1.5 Teoretická východiska regionálního rozvoje

Pro správné koncipování regionální politiky či regionální rozvojové strategie je pro účastníky regionálního rozvoje důležitým základem znalost teorií regionálního rozvoje. Základní teorie jsou odvozovány od obecnějších ekonomických přístupů. Každý přístup má odlišný pohled jednak na regionální rozvoj, ale i na regionální politiku. Za nejstarší skupinu teorií regionálního rozvoje považujeme lokalizační teorie, ty se zaměřují na prostorovou ekonomiku. Jde o hledání základních zákonitostí při lokalizaci ekonomických subjektů. V prvé řadě se tyto teorie zaměřovaly na zemědělství, následně na lokalizaci průmyslových

subjektů. Problematiku koncepcí regionálního rozvoje nejlépe vystihuje Tabulka 3, ve které jsou jednotlivě označena období vývoje regionálního rozvoje¹¹.

Tabulka 3: Hlavní vývojové etapy regionální politiky

Obecný ekonomický přístup		Převažující teorie regionálního vývoje	Regionální politika
Neoklasický (1920-1940)	Neoklasické modely	Teorie regionální rovnováhy (zejména tzv. neoklasické modely).	Základní idea- „dělníci za práci“, hlavní nástroje jsou ty, které zvyšují mobilitu pracovních sil.
Keynesiánský (1950-1975)	Teorie „jádro periferie“	Teorie regionální nerovnováhy (např. teorie kumulativních příčin, teorie pólů růstu).	„Práce za dělníky“, nástroje podporující příliv investic ze soukromého i veřejného sektoru do problémových regionů (investiční dotace, relokace institucí).
Neomarxistický (1970-1985)	Neo- (post-) marxistické teorie regionálního vývoje	Teorie regionální nerovnováhy (např. teorie prostorových dělb práce).	Návrhy na opatření neomarxisté neformulovali (v sociálních zemích byla regionální politika velmi účinná, ale za cenu ztráty vnější konkurenceschopnosti).
Neo-konzervativní (1975-)	Teorie „nové ekonomické geografie“	Teorie regionální nerovnováhy (např. path dependence, nová teorie růstu).	„Podpora lokální iniciativy“, podpora malých a středních firem, decentralizace kompetencí, deregulační opatření.
Neo- institucionální (1980-)	Teorie vysvětlující vývoj v období post-fordizmu	Teorie regionální nerovnováhy (např. teorie průmyslového okresu, teorie učících se regionů).	„Spolupráce a inovace“, podpora malých a středních firem, šíření inovací, networking, gradualistická proměna místních institucí, založená na učení.

Zdroj: Zpracováno podle [64]

Pro kvalitu podnikatelského prostředí a její měření jsou významné poslední dvě teorie vycházející z neo- konzervatismu a neo-institucionalismu. Jde v první řadě o **Teorie nové ekonomické geografie** a **Teorie vysvětlující vývoj v období post- fordizmu**.

¹¹ ŠILHÁNKOVÁ, V. Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. 129 s. ISBN 978-807-3950-194.

1.5.1 Teorie „nové ekonomické geografie“

Mezi nejznámější představitele tohoto proudu patří Paul Krugman, Paul Romer, Brian W. Arthur a další. Hlavním předmětem zájmu jsou tržní struktury, formované podmínkami monopolistické, případně dokonalé konkurence a také technologický vývoj přinášející změny ve prospěch aglomeračních procesů a úspor, stejně jako externality mající technologickou či finanční povahu, případně týkající se i lidského kapitálu.¹²

K teoriím nové ekonomické geografie lze zařadit **novou teorii endogenního růstu, novou teorii obchodu, novou teorii růstu, path dependence** (= teorie závislosti na zvolené cestě). Pokouší se o matematické modely externích úspor, aglomeračních výhod, rostoucích výnosů v duchu do značné míry abstraktních lokalizačních teorií. Matematické modely jsou ale omezeny jen na sféry, které lze kvantifikovat. Neřeší např. roli lokálních institucí, státních výdajů, zahraničních investic, sociální, kulturní a politickou zakořeněnost jednotlivých regionů. Výsledkem jsou sice formálně dokonalé, ale pro praxi nevyužitelné modely zjednodušující skutečnost. Zdůrazňují význam iniciativy jednotlivců pro vývoj regionů, naopak odmítají strukturalistické přístupy. Stranu nabídky považují za bezproblémovou a automaticky se přizpůsobující poptávce. Případně státní intervence směřují právě na stimulaci výroby na úrovni malých a středních firem¹³.

Nová teorie růstu pojednává o několika různých typech konvergence, základní je definice podmíněné beta- konvergence, kdy každý stát a region má jiný stav rovnováhy, ke kterému směřuje. Závisí to na rozdílech v technologiích a behaviorálních charakteristikách. K podmíněné beta- konvergenci dochází tehdy, vykazuje-li tempo růstu regionální ekonomiky pozitivní korelaci se vzdáleností od stavu rovnováhy¹⁴.

K podpoře regionální politiky byly využívány nástroje, které ovlivňovaly podporu malých a středních firem, decentralizaci kompetencí a deregulační opatření.

1.5.2 Teorie vysvětlující vývoj v období post- fordizmu

Zvláštní skupina, kterou tvoří **teorie výrobních okrsků, teorie flexibilní specializace, teorie učících se regionů**. Za klíčové faktory regionálního rozvoje jsou považovány kvalitní

¹² MACHÁČEK, Jaroslav, Petr TOTH a René WOKOUN. Regionální a municipální ekonomie. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011, 199 s. ISBN 978-80-245-1836-7.

¹³ ŠILHÁNKOVÁ, V. Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. 129 s. ISBN 978-807-3950-194.

¹⁴ MACHÁČEK, Jaroslav, Petr TOTH a René WOKOUN. Regionální a municipální ekonomie. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011, 199 s. ISBN 978-80-245-1836-7.

sociální, kulturní a institucionální struktury a nehierarchický systém organizace spolupráce malých firem a networking (= sítě intenzivních mezilidských kontaktů založených na důvěře, které koordinují spolupráci). Úspory z rozsahu i specializace, pokročilá dělba práce mezi firmami, sdílení informací, malosériová výroba založená na neustálých inovacích, eliminace rigidního dělení na manuálně pracující a manažery, existence podpůrných institucí (lokální banky, místní správa) jsou klíčem k úspěchu.¹⁵

Autory teorie výrobních okrsků byli italští ekonomové, kteří zaměřili svůj výzkum na analýzu tzv. třetí Itálie v 70. letech 20. století. Název třetí Itálie vychází z dělení tehdejší socioekonomické vyspělosti Itálie na bohatý sever, jehož základnu tvoří velké úspěšné firmy, a zaostalý jih, kde je založena ekonomika na málo konkurenceschopných malých a středních podnicích. Třetí Itálie byla ta část vyspělého severu, jejíž ekonomický úspěch nebyl založen na prosperitě velkých firem, ale naopak na malých, intenzivně vzájemně kooperujících firmách. Panovala zde velmi nízká nezaměstnanost, vysoká ekonomická aktivita s růstem podílu na exportu celé Itálie. Hlavními předpoklady teorie výrobních okrsků jsou odštěpení specializovaných činností původně vykonávaných v rámci jedné velké firmy do samostatných podniků. Výhodou malých podniků byla schopnost pružně reagovat na měnící se poptávku a současně dosahovat úspor z rozsahu díky své vysoké specializaci¹⁶.

Teorie učících se regionů zdůrazňuje význam vzdělání pro zvýšení kvality regionů. Znalosti jsou považovány za nejstrategičtější nástroj a učení za rozhodující proces pro zvýšení konkurenceschopnosti. Jsou rozlišovány dva základní typy znalostí. A to modifikovatelné (je možno se je naučit pomocí kvalitně zpracovaného návodu) a nemodifikovatelné (např. jízda na kole, efektivně umět řídit schůze apod.). Typické charakteristiky učících se regionů¹⁷:

- Vhodná ekonomická struktura regionu- dostatečné množství obdobně zaměřených firem, to usnadňuje šíření informací a nových myšlenek.
- Existence technologické infrastruktury- výzkumných institucí a institucí podporujících vzájemnou spolupráci v oblasti vědy a výzkumu.
- Příznivá kulturní a institucionální konfigurace regionu- identifikace (společná identita aktérů), inteligence (dostatek informací a schopnosti učit se), instituce

¹⁵ ŠILHÁNKOVÁ, V. Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. 129 s. ISBN 978-807-3950-194.

¹⁶ WOKOUN, René. Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování). Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-807-2016-990.

¹⁷ WOKOUN, René. Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování). Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-807-2016-990.

(silné podnikatelské asociace, inovační centra), integrace (dobrá provázanost a koordinace mezi všemi institucemi, které tak tvoří organický celek).

Regionální politika využívá v rámci učících se regionů podporu malých a středních firem, šíří inovace, networking.

2 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ

Podnikatelské prostředí lze charakterizovat jako širokou škálu podmínek pro podnikání v oblasti legislativy, institucionální infrastruktury, fungování trhů a poskytování finančních prostředků. Představuje jeden ze základních faktorů ekonomického rozvoje. Na jeho vytváření se podílejí zejména státní orgány reprezentované zákonodárnými sbory a ministerstvy, orgány státní správy, státem zřízené nebo podporované instituce a agentury, soudy¹⁸ atp. (viz. podkapitola 2.3). V podstatě jde o souhrn vlivů působících na podnikatele, podnik a podnikání. Podnikatelské prostředí je prostředí života podnikatelských subjektů. Je to organismus provázaný sítí vztahů kdy vyspělá společnost má tyto vztahy rozvinuté a harmonizované. Rozvinuté podnikatelské prostředí se pak vyznačuje vlastní identitou, vlastní filozofií života, vlastními zájmy, vlastní aktivitou, vývojovými fázemi atd.¹⁹

Souhrn podnikatelských subjektů (souhrn podniků a podnikatelů) tvoří dohromady **podnikatelský sektor**. V rámci národního hospodářství zaujímá podnikatelský sektor klíčové postavení. Určitým způsobem jej ovlivňují všechny činnosti veřejného sektoru. **Alokační činnost** zahrnuje např. výdaje na vzdělání, které později ovlivní kvalitu pracovní síly, výdaje na vědu a výzkum nebo účast podnikatelů při zadávání veřejných zakázek či v rámci projektů partnerství veřejného a soukromého sektoru. **Redistribuční činnost** ovlivňuje podnikání prostřednictvím daňového systému a dotací. A to např. dotacemi na podporu malého a středního podnikání nebo veřejnou podporou revitalizací podniků apod. **Činnost stabilizační** působí na podnikatele měnovou politikou centrální banky, např. stanovením úrokových sazeb či regulací úvěrů. **Legislativní činnost** má vliv na podnikatelský sektor působením právních norem, které upravují např. daně, minimální mzdy, obchodní a pracovní právo, ekologické normy, účetní předpisy, antimonopolní zákonodárství²⁰ (podrobněji viz. podkapitola 2.1).

¹⁸ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007-2013 [online]. 2013 [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: <www.opzp.cz/soubor-ke.../1883-narizeni_komise_es_c_70_2001.pdf>.

¹⁹ LUDVÍK, Ladislav. Regionální aspekty podnikání. Vyd. 1. Ostrava: Vysoká škola podnikání, 2005, 78 s. ISBN 80-867-6436-2.

²⁰ TETŘEVOVÁ, Liběna. Veřejný a podnikatelský sektor. 2. vyd. Praha: Professional Publishing, 2011, 190 s. ISBN 978-80-7431-043-0.

Podniky obklopuje určitý vnější svět, který je nutí k určenému způsobu chování, především k volbě daných cílů a způsobů jejich dosahování. Takový vnější svět je označován jako **okolí podniku** a skládá se z následujících prvků²¹:

- 1) Geografické okolí vyznačující se zeměpisnou polohu podniku. Tu si každý podnikatel určuje sám ještě před začátkem podnikání.
- 2) Sociální okolí má vliv především z hlediska pracovní síly a potenciálních klientů.
- 3) Politické okolí, jež je spojeno s politickým systémem dané země. Je zřejmé, že každá politická strana má svůj vlastní přístup k podnikatelské sféře.
- 4) Právní okolí podniků zahrnuje právní normy úzce související s podnikatelskou činností, stanovují jaké chování podniku je přípustné, jaké nikoli, podmínky založení podniku, podmínky podnikání atp.
- 5) Ekonomické okolí tvoří výrobní faktory a kapitál. Jsou pro podniky důležité právě díky tomu, že se na ně obrací svými výrobky a službami.
- 6) Ekologické okolí vyjadřuje nutnost šetřit životní prostředí. Nečiní-li tak podniky ze své svobodné vůle, existují vnitrostátní instituce i občanská sdružení, která je k tomu nutí.
- 7) Technologické okolí působí na podnik z hlediska technologického a technického pokroku, jenž by mu mohl umožnit dosahování vyšších zisků a zlepšovat konkurenční pozici.
- 8) Etické okolí hraje v životě podnikatelů významnou úlohu. Jedná se např. o poskytování pravdivých informací, korektní hospodářské soutěžení, poskytování dobrých služeb zákazníkům, rovnocennost informací mezi zákazníkem a podnikatelem atd.
- 9) Kulturně historické okolí je vytvářeno po mnohá staletí. Celková vzdělanost a určitá kulturní úroveň obyvatel je jednou z podmínek ekonomického rozvoje, neboli přechodu ke složitějším technologiím a technickému pokroku.

Jednotlivé prvky okolí podniku nepůsobí vedle sebe, ale naopak, vzájemně se prolínají a ovlivňují. Míra jejich vlivu se v určitých případech liší. Výrazně záleží na rozsahu podnikání. Malá firma posuzuje své podnikatelské okolí určitě jiným způsobem než velkovýrobce, který svými produkty zásobuje i okolní státy. Z uvedeného tedy vyplývá, že malé a střední podniky

²¹ SYNEK, Miloslav. Podniková ekonomika. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002, xxv, 479 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-717-9736-7.

budou mnohem více spjati se svým okolím na regionální nebo místní úrovni, než velké podniky zajímající se i o obchodní podmínky na mezinárodní úrovni.

Na kvalitě podnikatelského prostředí se výrazně podílí legislativní opatření, jimiž se podnikatelé, nejen malého a středního typu, musí řídit. Následující kapitola se bude zabývat charakteristikou legislativních opatření s důrazem na konkrétní právní normy zasahující do podpory malého a středního podnikání.

2.1 Legislativa upravující podnikatelské prostředí

Stát je zodpovědný za zabezpečení hospodářského a sociálního rozvoje společnosti realizací své národní hospodářské strategie. Ovlivňuje prostředí pro podnikání vytvářením legislativy, která vymezuje podnikatelům pravidla. Podporuje tak rozvoj podniků přímou i nepřímou formou.

Hlavní právní normy, které zabezpečují pravidla a hranice podnikání, jsou zejména obchodní zákoník č. 519/1991 Sb., občanský zákoník č. 40/1964 Sb., zákoník práce č. 262/2006 Sb., trestní zákoník č. 40/2009 Sb., devizový zákon č. 219/1995 Sb., celní zákon č. 13/1993 Sb., zákon o živnostenském podnikání č. 455/1991 Sb., daňové zákony a předpisy finanční, cenové a úvěrové zákony, ostatní zákony upravující malou a velkou privatizaci, restituci, postavení měst, obcí apod.

Od roku 2003 je v ČR v platnosti zákon č. **47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání**, kterému dříve předcházela zákon č. 299/1992 Sb., o státní podpoře malého a středního podnikání. Lze v něm nalézt všechny oblasti podpory a postupy při udělování státních podpor. Důležitými právními předpisy jsou i zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, v němž lze najít pokyny pro poskytování finanční prostředků ze státního rozpočtu nebo zákon č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře. Od vstupu ČR do EU, kdy mají české podniky možnost využívat ke své činnosti finance z rozpočtu Evropské unie, se musí poskytování podpor řídit také předpisy jako je nařízení Evropské komise č. 70/2001 Sb. (stanovuje maximální míry podpory); nařízení Komise č. 68/2001 Sb., o poskytování podpor na vzdělávání; nařízení Komise č. 1628/2006 o vnitrostátní regionální investiční podpoře a nařízení Rady č. 1698/2005, o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova týkající se Programu rozvoje venkova²².

²² VOJÍK, Vladimír. Podnikání malých a středních podniků na jednotném trhu EU. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 264 s. ISBN 978-80-7357-467-3.

Nařízení Evropské komise č. 70/2001 Sb. definuje malé a střední podniky jako podniky, které mají méně než 250 zaměstnanců a zároveň jejich roční obrat nepřesahuje 40 milionů eur nebo jejich bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 27 milionů eur a splňují kritérium nezávislosti²³.

Zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání stanovuje zásady pro poskytování podpory při zahájení podnikání a při upevňování ekonomického postavení malých a střední podnikatelů. Nevztahuje se na podpory poskytované v oblasti zemědělské a lesnické prvovýroby. Definuje oblasti poskytování podpor na²⁴:

- projekty zaměřené na investice;
- výchovu a vzdělávání na středních školách ukončených výučním listem;
- zvyšování odbornosti dospělých;
- hospodářské a technické poradenství;
- projekty sdružení pro rozvoj malých a střední podnikatelů a k posílení jejich postavení na trhu;
- získávání informací o podnikání;
- projekty výzkumu a vývoje, jejichž výsledky malí a střední podnikatelé využívají;
- projekty v regionech se soustředěnou podporou státu a v ostatních regionech, jejichž podporování státem je žádoucí z jiných důvodů;
- vytváření nových pracovních míst;
- navazování kontaktů a spolupráce se zahraničními partnery a účast na vnitrostátních i zahraničních výstavách a veletrzích;
- zavedení systémů zajišťujících zvýšení kvality produkce a řízení podniků a využití služeb podporujících zvýšení konkurenceschopnosti;
- projekty zaměřené na investice spojené s ochranou životního prostředí, poskytování technických informací a poradenských služeb nebo vybraných

²³ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Nařízení Evropské komise č. 70/2001 Sb. [online]. 2013 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <www.opzp.cz/soubor-ke.../1883-narizeni_komise_es_c_70_2001.pdf>.

²⁴ MINISTERSTVO VNITRA. Zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání [online]. 2013 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=53001&nr=47~2F2002&rpp=15#local-content>>.

provozních nákladů určených na činnosti spojené s ochranou životního prostředí.

Na regionální úrovni se lze setkat se zákonem č. **248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje** a na úrovni místní se zákony souvisejícími s hospodařením municipalit, jako je např. zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích a obcemi schválené obecně závazné vyhlášky.

Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje vymezuje podmínky pro poskytování podpory regionálnímu rozvoji, klade si za cíl vyvážený rozvoj státu nebo územního obvodu kraje a vytváří podmínky pro koordinaci a realizaci hospodářské a sociální soudržnosti. Mezi oblasti podpory regionálního rozvoje patří²⁵:

- rozvoj podnikání;
- rozvoj lidských zdrojů a další opatření v oblasti trhu práce (např. zvyšování kvalifikace, zabezpečování vzdělávání a rekvalifikací);
- rozvoj cestovního ruchu;
- výzkum a technologický vývoj přispívající k celkovému rozvoji regionu se zřetelem na podporu zavádění nových technologií a inovací;
- vznik právnických osob a tvorbu programů v regionu sloužících k jeho celkovému rozvoji apod.

Ministerstvo pro místní rozvoj definuje regiony, které jsou podporovány v rámci zákona o podpoře regionálního rozvoje, na²⁶:

- 1) regiony se soustředěnou podporou ze strany státu, které dále rozčleňuje podle druhu zaostání na:
 - strukturálně postižené regiony, v nichž dochází k útlumu odvětví a výrobních podniků, k růstu nezaměstnanosti;
 - hospodářsky slabé regiony, které vykazují podstatně nižší úroveň hospodářského a sociálního rozvoje, než je průměrná úroveň v ČR;
 - venkovské regiony, jež jsou charakterizovány nízkou hustotou zalidnění, poklesem počtu obyvatel a vyšším podílem zaměstnanosti v zemědělství;

²⁵Zákon č. 248/2000Sb. o podpoře regionálního rozvoje v platném znění.

²⁶ Zákon č. 248/2000Sb. o podpoře regionálního rozvoje v platném znění.

- 2) ostatní regiony (např. pohraniční regiony, bývalé vojenské prostory, regiony postižené živelnými pohromami, regiony se silně narušeným životním prostředím, regiony s vyšší nezaměstnaností, regiony s nepříznivými podmínkami pro zemědělskou výrobu).

V zákoně je možné nalézt i informace o Strategii regionálního rozvoje, což je střednědobý dokument na období 3-7 let, jehož úkolem je formulovat přístup státu k podpoře regionálního rozvoje. Poskytuje potřebná východiska a stanovuje rozvojové cíle včetně zásad pro vypracování regionálních programů rozvoje.

Podobné plány předkládá ke schválení vládě i Ministerstvo průmyslu a obchodu v podobě strategických dokumentů, v jeho případě jde např. o Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti ČR 2012-2020, Exportní strategii ČR 2012-2020, Národní inovační strategii ČR 2012-2020, Státní energetickou koncepci ČR 2010-2030 nebo **Koncepci rozvoje malého a středního podnikání**, která představuje zásadní dokument pro programovací období EU, a to zejména pro Operační program podnikání a inovace a směřování jednotlivých oblastí podpory malého a středního podnikání. Zabývá se nejen hodnocením významu sektoru malých a středních podnikatelů pro ekonomiku ČR, ale zároveň definuje vizi, základní cíl a vývojové směry rozvoje²⁷. Aktuálně probíhá strategie Koncepce rozvoje malého a středního podnikání 2007-2013, jejíž působnost skončí letošním rokem. V prosinci 2012 již byla schválena koncepce nová, a to na období 2014-2020, o které pojednává podkapitola 2.2.

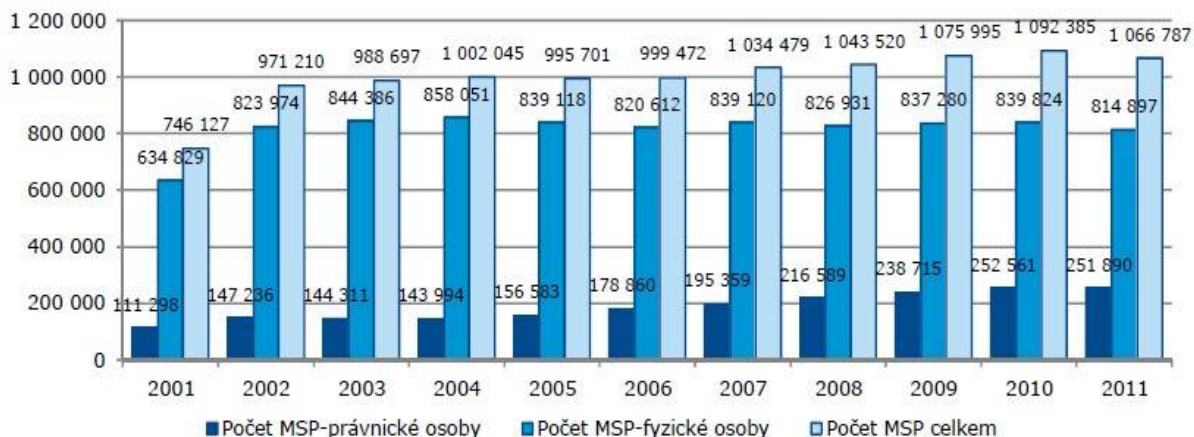
2.2 Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období 2014-2020

Malé a střední podniky v ČR reprezentují více než 1 mil. ekonomických subjektů (tj. 99,84% všech podnikatelů), proto není divu, že jednou z priorit vlády je právě jejich podpora. Současně malé a střední podniky zaměstnávají přes 1,8 mil. zaměstnanců a podílí se 51% na vývozu do zahraničí. Jsou významně podnikatelsky i společensky spjaty s daným regionem, a tvoří tak regionální podnikatelskou páteř. Na Obrázek 1 je možné vidět vývoj malých a středních podniků evidovaný ČSÚ od roku 2001 do 31. prosince 2011²⁸.

²⁷MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Strategické dokumenty Ministerstva průmyslu a obchodu [online]. 2013 [cit. 2013-17-05]. Dostupné z: <<http://databaze-strategie.cz/cz/mpo/strategie>>.

²⁸BUSINESSINFO. Koncepce podpory malých a středních podnikatelů [online]. 2013 [cit. 2013-17-05]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/koncepce-politiky-msp-2014-2020-27913.html>>.

Obrázek 1: Vývoj počtu aktivních subjektů malého a středního podnikání v ČR 2001-2011

Zdroj: [70]

V prosinci roku 2012 byl schválen vládou ČR zásadní strategický dokument v podobě Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období 2014-2020. Jeho prostřednictvím reaguje Ministerstvo průmyslu a obchodu na důležité národní i evropské strategické dokumenty a jednotlivé priority v oblasti podpory vycházející ze studií a analýz Ministerstva průmyslu a obchodu a dalších resortů. Koncepce si na léta 2014-2020 vyčlenila 4 hlavní cíle²⁹:

- 1) Posílení postavení malých a středních podnikatelů v české ekonomice a růst jejich konkurenceschopnosti v evropském a světovém kontextu.
- 2) Rozvoj a zkvalitňování podnikatelského prostředí a zvyšování kvality poradenských služeb pro malé a střední podniky, včetně zvýšení atraktivity technického a přírodovědného vzdělávání, posílení a rozvoje technické inteligence.
- 3) Posílení inovační schopnosti a efektivního nakládání s duševním vlastnictvím malých a středních podnikatelů a rozvoj podnikatelské a inovační infrastruktury.
- 4) Snižování energetické a materiálové náročnosti při podnikání malých a středních firem.

Kromě hlavních cílů na léta 2014- 2020 obsahuje koncepce podpory malých a středních podnikatelů i 4 strategické priority³⁰:

²⁹ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období 2012- 2020, její hlavní cíle [online]. 2013 [cit. 2013-17-05]. Dostupné z: <<http://www.mpo.cz/dokument119071.html>>.

³⁰ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období 2012- 2020, její hlavní cíle [online]. 2013 [cit. 2013-17-05]. Dostupné z: <<http://www.mpo.cz/dokument119071.html>>.

- 1) **Strategická priorita č. 1:** Kultivace podnikatelského prostředí, rozvoj poradenských služeb a vzdělávání pro podnikání.
 - Zlepšování podnikatelského prostředí v ČR;
 - Efektivnější poradenské služby pro podnikatele;
 - Vzdělávání pro podnikání;
 - Přístup malých a středních podniků k financím.
- 2) **Strategická priorita č. 2:** Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací, včetně inovační a podnikatelské infrastruktury.
 - Výzkumné, vývojové a inovační aktivity malých a středních podniků a spolupráce s výzkumnými organizacemi;
 - Inovační a podnikatelská infrastruktura;
 - Podpora inovací prostřednictvím poptávkových nástrojů.
- 3) **Strategická priorita č. 3:** Podpora internacionalizace malých a středních podniků.
- 4) **Strategická priorita č. 4:** Udržitelné hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice.

2.3 Instituce v podnikatelském prostředí

Podnikatelské prostředí by samo o sobě nemohlo vůbec existovat, kdyby nefungovaly organizace, které mají za úkol vytvářet podnikům vhodné prostředí a dohlížet na úspěšnou realizaci podnikatelské činnosti na určitém území. Z pohledu institucí vytvářejících podnikatelské prostředí lze hovořit o³¹:

- státních orgánech reprezentovaných zákonodárnými sbory, ministerstvy, orgány státní správy;
- státem zřízených nebo podporovaných institucích a agenturách v podobě soudů a orgánů veřejné správy;
- vzdělávacích zařízeních všech typů;
- výzkumných a vývojových pracovištích;

³¹ MANDYSOVÁ, Ivana. Podpora podnikání v České republice a v Evropské unii. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2009, 173 s. ISBN 978-807-3952-204.

- subjektech z oblasti peněžnictví, které reprezentují banky, pojišťovny, leasingové společnosti, instituce kapitálového trhu;
- podnikatelské samosprávě, kam spadají různé podnikatelské komory, spolky, svazy, asociace;
- poradenských, zprostředkovatelských a obdobných organizacích;
- tržních subjektech, jako jsou potenciální konkurenti a potenciální kooperační partneři.

Všechny výše vyjmenované subjekty spoluvytvářejí podnikatelské prostředí a využívají k tomu finančních prostředků, ať už ze soukromých anebo z veřejných zdrojů.

V rámci regionu, který je větší než obec, ale menší než stát, lze tvrdit, že na jeho podnikatelské prostředí mají vliv hlavně malé a střední podniky. Jak již bylo řečeno výše, pro kvalitní regionální rozvoj je nutné, aby se kvalita regionálního podnikatelského prostředí u ekonomicky slabších regionů zvyšovala, anebo, u ekonomicky stabilních regionů, byla alespoň ponechána přiměřená optimální ekonomická úroveň. V ČR existuje velké množství různých institucí, které podporují podnikatelskou činnost. A to jak v oblasti poradenství, tak v poskytování finančních podpor. K institucím poskytujícím konkrétně podporu malých a středních firem řadíme především vybraná ministerstva poskytující podporu v rámci svých resortních programů, agentury CzechTrade a CzechInvest, Českomoravskou záruční a rozvojovou banku, Národní vzdělávací fond, Hospodářskou komoru ČR, Sdružení podnikatelů a živnostníků, Svaz průmyslu a dopravy ČR, Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR, Asociaci malých a středních podnikatelů a živnostníků ČR, Asociaci inovačního podnikání ČR, Centrum pro regionální rozvoj ČR, Asociaci pro poradenství v podnikání. Specificky na regionální úrovni jsou to Krajské úřady, dále pak obecní a městské úřady, magistráty, místně příslušné úřady práce, finanční úřady. Zvláštní formou podpory je internetový informační portál BusinessInfo.cz, jehož cílem je usnadnění přístupu podnikatelů a exportérů k pro ně důležitým informacím³².

Z hlediska celoplošného (působícího na celém území ČR) poskytují podporu malých a středních firem konkrétně jednotlivá ministerstva, a to z následujících resortů:

- 1) Ministerstvo průmyslu a obchodu³³

³² TETŘEVOVÁ, Liběna. Veřejný a podnikatelský sektor. 2. vyd. Praha: Professional Publishing, 2011, 190 s. ISBN 978-80-7431-043-0.

³³ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Podpora podnikání [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <<http://www.mpo.cz/cz/podpora-podnikani/msp/>>.

- programy podpor malého a středního podnikání schválené usnesením vlády a realizované Českomoravskou záruční rozvojovou bankou, a.s.;
- programy realizované Ministerstvem průmyslu a obchodu, Agenturou pro podporu podnikání a investic, Agenturou pro podporu exportu apod.;
- operační program Podnikání a inovace, navazující na Operační program Průmyslu a podnikání³⁴.

2) Ministerstvo pro místní rozvoj³⁵

- je přímo řídicím orgánem Operačního programu Přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika 2007—2013;
- služby realizované Centrem pro regionální rozvoj ČR, Euro Info Centry.

3) Ministerstvo práce a sociálních věcí

- prostředky aktivní politiky zaměstnanosti s nepřímým vlivem na podporu podnikání prostřednictvím úřadů práce.

4) Ministerstvo zemědělství³⁶

- podpora malého a středního podnikání realizovaná prostřednictvím Programu rozvoje venkova na období 2007-2013 ze státního rozpočtu a z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova.

Podpůrnou organizací spadající pod Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR je Česká agentura pro zahraniční investice neboli **CzechInvest**. Jde o státní příspěvkovou organizaci, která posiluje konkurenceschopnost české ekonomiky prostřednictvím podpory malých a středních podnikatelů, podnikatelské infrastruktury, inovací a získáváním zahraničních investic z oblasti výroby, strategických služeb a technologických center. V rámci zjednodušení komunikace mezi státem na jedné straně, podnikateli a Evropskou unií na druhé straně zastřešuje celou oblast podpory podnikání ve zpracovatelském průmyslu. A to jak z prostředků EU, tak ze státního rozpočtu. Podporuje české firmy mající zájem zapojit se do

³⁴ Jde o program, na jehož základě jsou čerpány finanční prostředky ze strukturálních fondů EU na roky 2007-2013.

³⁵ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Operační programy řízené ministerstvem [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <<https://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Programy-a-dotace/Operacni-programy-rizene-MMR>>.

³⁶ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. Dotace [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/>>.

dodavatelských řetězců nadnárodních společností. Mezi služby CzechInvestu mimo jiné patří³⁷:

- poskytování informací o možnostech podpory pro malé a střední podnikatele,
- implementace dotačních programů financovaných EU a státem,
- formální poradenství k projektům,
- pomoc při realizaci investičních projektů,
- správa databáze podnikatelských nemovitostí,
- podpora subdodavatelů (správa databáze českých dodavatelských firem),
- zprostředkování státní investiční podpory a jiné.

Bankovní institucí, která pomáhá rozvíjet projekty infrastruktury a především iniciuje zakládání a rozvoj malých a středních podniků, je akciová společnost **Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.** Jde o organizaci v převážné míře ovlivňovanou státem. Malé a střední podniky podporuje formou bankovních záruk za úvěr nebo poskytuje zvýhodněné úvěry z prostředků státního rozpočtu, strukturálních fondů EU i krajů. Banka disponuje zpracovanou metodikou měření efektivnosti, čili hodnocením efektivnosti programů podpory malého a středního podnikání na základě realizace projektů podpořených Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou. Metodika se skládá z ukazatelů orientovaných na změnu určitých ekonomických charakteristik souboru firem ve členění podle tří základních forem podpor, a to z bankovní záruky, programového úvěru a příspěvku na úhradu úroků³⁸.

Národní vzdělávací fond je obecně prospěšná společnost existující od roku 1994. Hlavním cílem jejího vzniku je podporovat rozvoj a restrukturalizaci lidských zdrojů v souladu s požadavky ekonomických a sociálních reforem České republiky. Mezi jeho činnosti konkrétně patří analýzy trendů a politik v oblasti zaměstnanosti a vzdělávání, výzkum kvality lidských zdrojů, podpora strategie rozvoje lidských zdrojů na národní i krajské úrovni, podpora poradenských služeb v resortech zaměstnanosti i vzdělávání, administrace řízení projektů apod³⁹.

³⁷ CZECHINVEST. CzechInvest a jeho služby [online]. 2013 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <<http://www.czechinvest.org/o-czechinvestu>>.

³⁸ ČESKOMORAVSKÁ ZÁRUČNÍ A ROZVOJOVÁ BANKA. Podpora malého a středního podnikání. [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <<http://www.cmzrb.cz/podpora-maleho-a-stredniho-podnikani>>.

³⁹ NÁRODNÍ VZDĚLÁVACÍ FOND. O Národním vzdělávacím fondu [online]. 2011 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <<http://www.nvf.cz/o-nas>>.

Hospodářská komora České republiky zastupuje podnikatelskou veřejnost na základě zákona č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Ze zákona, nezávisle na státní správě, podporuje všechny podnikatelské oblasti mimo zemědělství, potravinářství a lesnictví (tím se zabývá Agrární komora). Sdružuje podniky v regionálních hospodářských komorách nebo v živnostenských společenstvech. Jejím hlavním posláním je vytvářet příležitosti pro podnikání, prosazovat a podporovat opatření, která přispívají k rozvoji podnikání v ČR a tím i k celkové ekonomické stabilitě státu. Dále vytváří předpoklady pro hladký chod podnikání ve shodě mezi podnikateli a státem, pomáhá formou poradenství v oblasti exportu, importu a daní. Konkrétními službami jsou⁴⁰:

- podpory obchodních aktivit, zejména ve vztahu k zahraničí;
- poskytování poradenských a konzultačních služeb;
- vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů;
- poskytování celních a certifikačních služeb;
- poskytování výpisů z obchodního rejstříku, živnostenského registru a dalších registrů státní správy apod.

V případě **Sdružení podnikatelů a živnostníků** se jedná o zaměstnavatelský svaz soukromých podnikatelů na úrovni malého a středního podnikání a živnostníků, prosazuje a obhajuje zájmy svých členů, podporuje je a pomáhá jim. Vytváří podmínky pro dynamický rozvoj malého a středního podnikatelského stavu. Mezi členy fungují zásady tržní ekonomiky s vyloučením nekalé soutěže. K hlavním úkolům patří⁴¹:

- hájit hospodářská a sociální práva svých členů a prosazovat je ve vztahu k orgánům veřejné správy, mezinárodním institucím, územním a jiným orgánům a organizacím, odborovým organizacím a institucím sociálního partnerství;
- podílet se na tvorbě a zdokonalování právních předpisů a formování pravidel hospodářské, finanční, daňové a úvěrové politiky vůči podnikatelům a živnostníkům;
- dohlížet na vytváření podmínek ochrany hospodářské soutěže;

⁴⁰ HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČR. O Hospodářské komoře ČR [online]. 2013 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <<http://www.komora.cz/hospodarska-komora-ceske-republiky/o-nas-5/hospodarska-komora-ceske-republiky-hk-cr/hospodarska-komora-ceske-republiky-2/>>.

⁴¹ SDRUŽENÍ PODNIKATELŮ A ŽIVNOSTNÍKŮ ČR. Stanovy [online]. 2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <<http://www.spzcr.cz/>>.

- zaujímat postavení sociálního partnera a vést na své úrovni kolektivní vyjednávání s příslušnými doprovodnými orgány, uzavírat kolektivní smlouvy vyššího stupně.

Podobnou organizací je **Svaz průmyslu a dopravy ČR**, sdružující se na bázi nestátní, dobrovolné a nepolitické. Jde o největší zaměstnavatelský svaz, který reprezentuje rozhodující část českého průmyslu a dopravy s hlavním posláním ovlivňovat hospodářskou a sociální politiku vlády ČR s cílem vytvářet optimální podmínky pro dynamický rozvoj podnikání a hájit společné zájmy svých členů. Některé důležité činnosti jsou⁴²:

- sledování a vyhodnocování světových trendů a rozvoji průmyslu v ČR, zejména kvality podnikatelského prostředí, a využívání získaných poznatků k ovlivňování hospodářské politiky vlády;
- hájení a prosazování zájmů svých členů při jednání evropských a mezinárodních organizací a institucí;
- organizace vzdělávací a poradenské činnosti, seznamování svých členů s informacemi, které jsou důležité pro jejich činnost;
- reprezentace a prosazování společných zájmů svých členů s cílem vytvářet vhodné podnikatelské a zaměstnavatelské prostředí;
- prostřednictvím médií seznamovat širokou veřejnost s názory a stanovisky zaměstnavatelů a podnikatelů, organizovat jejich společná setkání a ovlivňovat veřejné mínění s ohledem na potřeby rozvoje hospodářství.

Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR je postavena na třech základních pilířích, a to nezávislosti, odbornosti a praxi. Sdružuje na otevřené nepolitické platformě malé a střední podniky a živnostníky i jejich organizace z celé republiky. Svým členům usnadňuje podnikatelskou činnost. Jde o asociaci podniků a živnostníků registrovanou Ministerstvem vnitra ČR. Poskytuje především tyto služby⁴³:

- informační servis zaměřený na segment malých a středních firem (novinky v oblasti bankovníctví, marketingu, vzdělávání, legislativy apod.),
- je vyhlášovatelem Grantového projektu pro své členy, který spočívá v hodnocení business plánů firem s finanční odměnou,
- přispívá k rozvoji malého a středního podnikání, zlepšuje podnikatelské prostředí,

⁴²SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY. O Svazu průmyslu a dopravy [online]. 2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <<http://www.spcr.cz/o-nas/svaz-prumyslu-a-dopravy-cr>>.

⁴³ASOCIACE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ A ŽIVNOSTNÍKŮ ČR. O asociaci [online]. 2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <<http://www.amspcr.cz/o-asociaci>>.

- napomáhá lepšímu přístupu k finančním prostředkům,
- reprezentuje zájmy svých členů v ČR i mimo ni,
- spolupracuje s vládou a přispívá k řadě zákonných opatření.

Na krajské úrovni působí také **krajské úřady** a jejich jednotlivé odbory, které mají v rámci své samostatné působnosti v kompetenci např.:

- poskytovat půjčky obcím a jiným právnickým osobám působícím v obvodu kraje,
- zřizovat právnické osoby k podpoře regionálního rozvoje (a to např. regionální rozvojové agentury),
- spolupracovat při plnění celostátních úkolů podpory regionálního rozvoje,
- zajišťovat přípravu, realizaci a kontrolu plnění regionálních operačních programů a regionálních podpůrných programů apod.

Na místní úrovni lze nalézt v souvislosti s podporou podnikání malého a středního typu, v první řadě **magistráty, městské a obecní úřady**, jejichž kompetence se liší podle velikosti města, ve kterém působí. Statutární města mají mnohem rozsáhlejší kompetence, než malé obce s nízkým počtem obyvatel a malou rozlohou. Všechny ale vykonávají činnosti, jako jsou výpisy z Živnostenského rejstříku, Obchodního rejstříku, Katastru nemovitostí, ověřování dokumentů a listin, plní funkci centrálního registračního místa pro podnikatele, realizují poskytnutí a splácení úvěrů, půjček, ručení, poskytují dotace apod. Hned vedle magistrátů, městských a obecních úřadů jsou na místní úrovni neodmyslitelně důležité i **finanční úřady a úřady práce**. Finanční úřady mají na starost např. správu daní, odvodů a záloh, správu dotací, v určitých případech i vymáhání peněžitých pohledávek od zadlužených podnikatelů nebo ukládání pokut⁴⁴. Úřady práce zase plní v podnikatelském prostředí svou úlohu, především v souvislosti s péčí o lidské zdroje, neboť bez lidského faktoru by nemohla podnikatelská činnost existovat. Místně příslušný úřad práce poskytuje zaměstnavatelům služby jako je⁴⁵:

- poradenství nezaměstnaným v oblasti pracovních příležitostí, jehož prostřednictvím může pomoci podnikatelům získat zaměstnance;
- poradenství v otázkách zaměstnávání osob se zdravotním postižením, poskytování příspěvků v případě, že zaměstnavatel postiženého zaměstná;
- v rámci aktivní politiky zaměstnanosti může podnikatelům poskytnout:

⁴⁴FINANČNÍ ÚŘAD. Finanční úřady [online]. 2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <<http://www.financi-urady.cz/>>.

⁴⁵MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Služby úřadu práce [online]. 2011 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/obecne/cinnosti_up>

- příspěvek na vytvoření pracovních příležitostí v rámci veřejně prospěšných prací,
- příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program,
- příspěvek na vytvoření a následný provoz chráněného pracovního místa,
- úhradu nákladů rekvalifikace prováděné v zájmu dalšího pracovního uplatnění jejich zaměstnanců.

2.4 Finanční podpora podnikatelského prostředí

Finanční prostředky na podporu podnikání jsou čerpány buď z **prostředků EU, státních rozpočtů** či **municipálních rozpočtů**, nebo prostřednictvím různých kombinací těchto úrovní (např. část projektu nějaké firmy je financována jak z prostředků EU, tak ze státního rozpočtu a částečně se na jeho financování podílí i kraj). Poskytují se v podobě návratné finanční výpomoci, dotace, finančního příspěvku, záruky nebo úvěru se sníženou úrokovou sazbou.

2.4.1 Národní a nadnárodní podpora

Prostředky ze strany EU jsou velmi často spojeny s finančními prostředky i ze státního rozpočtu. Existují tři základní fondy EU, z jejichž zdrojů jsou financovány podnikatelské projekty⁴⁶:

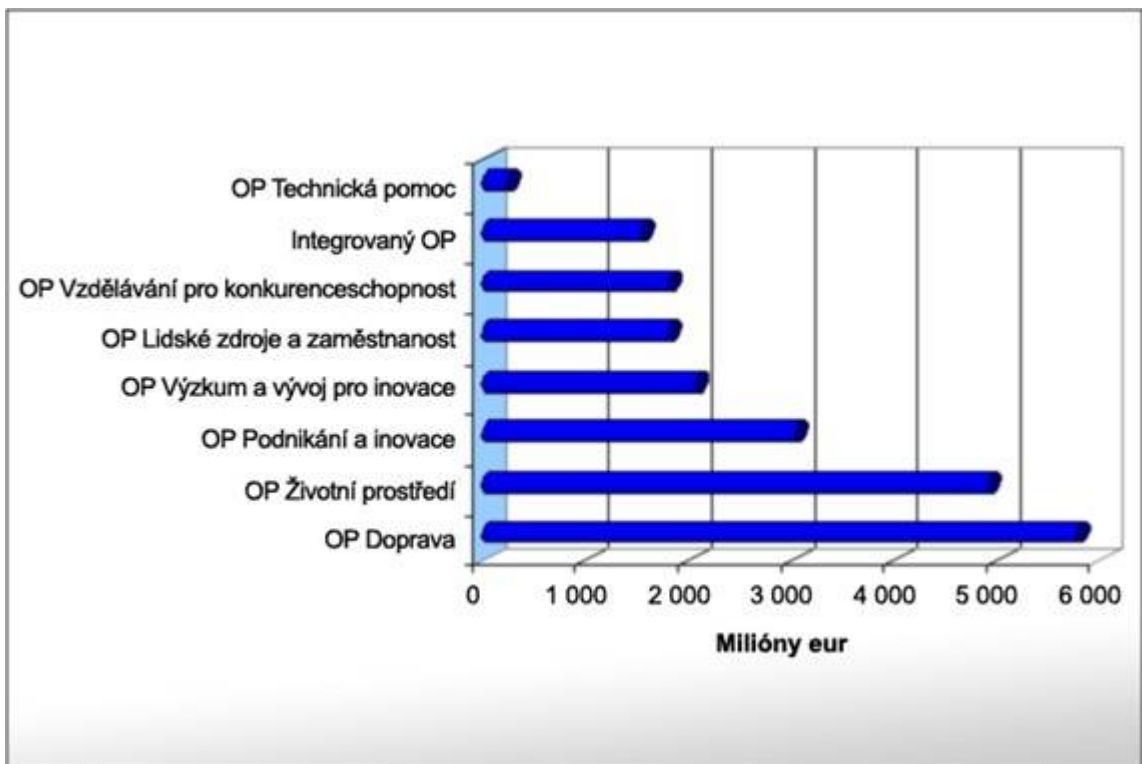
- 1) Evropský fond pro regionální rozvoj,
- 2) Evropský sociální fond,
- 3) Fond soudržnosti.

Pro využití zdrojů z fondů EU v letech 2007-2013 je určeno celkem 26 operačních programů, které se dále člení na **tématické** a **regionální**, programy pro Prahu a programy spadající pod cíl Evropská územní spolupráce.

Tématické operační programy obsahují např. OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP vzdělávání a konkurenceschopnost, OP výzkum a vývoj pro inovace, OP Podnikání a inovace apod. Na Obrázek 2 je zobrazena alokace fondů EU mezi tématické operační programy cíle Konvergence⁴⁷ 2007- 2013.

⁴⁶MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Hlavní fondy EU [online]. 2013 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU>>.

⁴⁷ Cílem Konvergence je snížit rozdíly mezi regiony v Evropě poskytnutím pomoci regionům, jejichž hrubý domácí produkt na obyvatele je nižší než 75 % průměru EU, aby tyto regiony mohly dosáhnout bohatší regiony.

Obrázek 2: Indikativní alokace prostředků z fondů EU v ČR pro TOP v cíli Konvergence

Zdroj: [41]

V rámci operačního programu Podnikání a inovace lze poskytovat finanční zdroje např. jako podporu začínajícím podnikatelům, ochranu práv průmyslového vlastnictví, posílení vývojové a inovační kapacity podniků. Jeho pomocí je alokováno téměř 3,6 mld. EUR (cca 90 mld. Kč), z čehož 85% jsou zdroje z Evropského fondu a 15% národní spolufinancování ze státního rozpočtu. Tyto prostředky je třeba vyčerpat do konce roku 2015.

OP Lidské zdroje a zaměstnanost např. umožňuje další profesní vzdělávání podporovaného zaměstnavatele nebo zprostředkování zaměstnání či rekvalifikaci⁴⁸.

Jedním z nejdůležitějších nástrojů podpory plynoucí ze státního rozpočtu jsou záruky za úvěry. Národní programy lze efektivně využít jako podpůrné k těm, jež jsou financovány z Evropských fondů. Jejich výhodou je i možnost zacílení na podnikatele konkrétního regionu a také skutečnost, že je možné podpořit odvětví, která nejsou zohledněna ve výzvách jednotlivých operačních programů Podnikání a inovace⁴⁹.

⁴⁸MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Tematické operační programy [online]. 2013 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy>>.

⁴⁹MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Operační program Podnikání a inovace [online]. 2013 [cit. 2013-17-05]. Dostupné z: <<http://download.mpo.cz/get/47605/53719/595034/priloha001.pdf>>.

V roce 2011 byl vyhlášen program bankovních záruk pro začínající podnikatele, stále běží. A v červnu 2012 byl otevřen nový národní program, pouze pro malé podniky (do 50 zaměstnanců), jehož cílem je pomocí zvýhodněných záruk zpřístupnit finanční prostředky k realizaci podnikatelských záměrů malých podnikatelů. Umožnil poskytnout záruky celkem ve výši 1,4 mld. Kč k úvěrům dosahujících částky 2 mld. Kč (Tabulka 4).

Tabulka 4: Národní program ZÁRUKA (aktuálně probíhající)

Záruky	Uzavřené smlouvy			Přijaté žádosti celkem		
	Objem záruk (mil. Kč)	Počet záruk	Objem podpor (mil. Kč)	Objem záruk (mil. Kč)	Počet záruk	Odhad objemu podpor (mil. Kč)
Záruka pro začínající podnikatele	137,7	81	34,5	174,6	104	43,2
Záruka pro malé podnikatele	89,5	40	4,4	245,2	106	13,1
Záruka-celkem	227,2	121	38,9	419,8	210	56,3

Zdroj: [46]

2.4.2 Regionální a lokální podpora

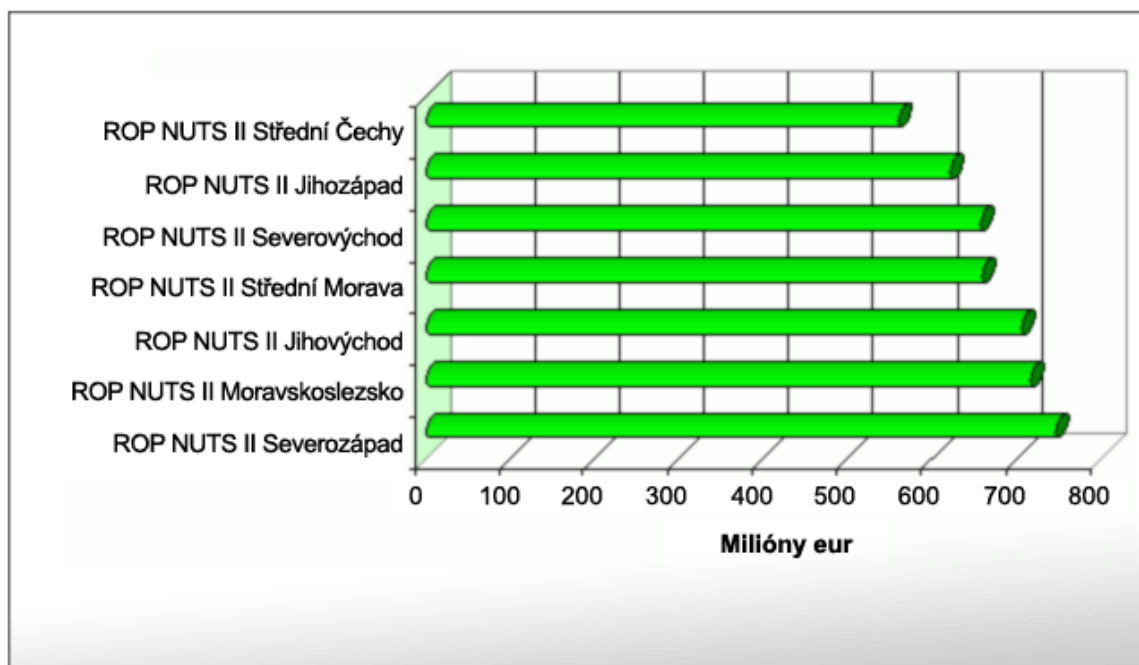
Podpora malého a středního podnikání na krajské úrovni reaguje především na stav hospodářského rozvoje, který se promítá do poptávky obyvatelstva i do daňových příjmů místních rozpočtů. Kraje vytvářejí v souladu se svými potřebami a možnostmi vlastní fondy, které slouží jako nástroje soustředění finančních prostředků, využívají při tom v maximální možné míře spolupráci s ostatními institucemi (určenými k podpoře podnikání v regionu)⁵⁰. Je samozřejmostí, že všechny kraje v ČR hospodaří jiným způsobem. Jsou zde zaostávající kraje, kraje prosperující i kraje, které se nacházejí na úrovni mezi nimi, v souladu s tím je různá i podpora podnikání plynoucí z rozpočtů daných krajů.

Kraj Vysočina si, nejen pro účely podpory podnikání, zřídil usnesením zastupitelstva v roce 2002 **Fond Vysočiny**. Vznikl jako nástroj k realizaci regionální politiky v rámci schváleného Programu rozvoje kraje Vysočina. V jeho rámci kraj soustřeďuje část rozvojových prostředků, které poskytuje různým subjektům na základě pravidel a v souladu se

⁵⁰ VOJÍK, Vladimír. Podnikání malých a středních podniků na jednotném trhu EU. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 264 s. ISBN 978-80-7357-467-3.

schválenými prioritami. Jedna z prioritních oblastí podpory je program Rozvoj podnikatelů (konkrétní oblasti jsou podnikání, zaměstnanost, vzdělávání, výzkum a inovace), týká se jen podnikatelů do 50 zaměstnanců⁵¹ (podrobněji v podkapitole 3.5).

Regionální operační programy z prostředků EU se dělí na sedm operačních programů určených pro celé území ČR (s výjimkou hlavního města Prahy), pokrývají několik tematických oblastí s cílem zvýšení konkurenceschopnosti regionů, urychlení jejich rozvoje a zvýšení atraktivity pro investory. Každý z nich je řízen samostatně Regionální radou příslušného regionu soudržnosti. Na Obrázek 3 lze vidět, jak jsou alokovány prostředky z fondů EU v ČR v cíli Konvergence. Z těchto operačních programů je možné financovat např. regionální rozvoj podnikání, který obsahuje mimo jiné i investice do dopravní a technické infrastruktury průmyslových zón a lokalit menšího rozsahu⁵².

Obrázek 3: Indikativní alokace prostředků z fondů EU v ČR pro ROP v cíli Konvergence

Zdroj: [42]

Na úrovni lokální poskytují jednotlivé obecní úřady (často za výpomoci krajských úřadů) různé finanční výpomoci individuálním podnikatelským subjektům, které působí v jejich správním obvodu. Nejčastěji jsou granty a dotace poskytovány nejen na výstavbu a zařízení

⁵¹KRAJ VYSOČINA. Fond Vysočiny [online]. 2013 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <<http://www.kr-vysocina.cz/fond-vysociny/d-400091/p1=1209>>.

⁵²MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Regionální operační programy [online]. 2013 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>>.

podnikatelských prostor, na investice rozšiřující podnikatelskou činnost, ale i na infrastrukturu zajišťující podnikatelům vhodné umístění svých provozoven (výstavba průmyslových zón, technické infrastruktury apod.).

3 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ V KRAJI VYSOČINA

3.1 Základní charakteristika kraje

V rámci ČR zaujímá kraj Vysočina centrální polohu. Sousedí s krajem Jihočeským, Středočeským, Pardubickým a Jihomoravským, se kterým navíc vytváří oblast NUTS II za účelem podpory regionálního rozvoje. Typickými znaky Vysočiny jsou členitost území, vyšší nadmořská výška a řídké osídlení. Přírodní podmínky zapříčinily rozptýlení obyvatel do více než tisíce sídel, která jsou propojená hustou sítí silnic. Kraj charakterizují malé vesnice nepřilíživě vzdálené od místního centra, kterým bývá klidnější malé město se třemi až deseti tisíci obyvatel. S rostoucí životní úrovní a mobilitou obyvatel je velice pravděpodobné, že toto uspořádání bude výhodou, neboť umožňuje využívat pozitiva venkovského bydlení a zároveň zaručuje dostupnost městského centra, kde se nachází podstatně větší možnosti zaměstnání, vzdělávání, ale i kulturního vyžití⁵³. Atraktivnost regionu zvyšuje nízké znečištění ovzduší a relativně zdravé lesy, proto není divu, že se jako první z krajů ČR stal členem organizace zdravých měst a regionů. Rozloha řadí Vysočinu mezi kraje nadprůměrné velikosti, měří téměř 6 800 km². K 30.6.2012 bylo zaznamenáno pouze 511 659 obyvatel, což začleňuje Vysočinu spíše k méně lidnatým krajům. Na celkovém obyvatelstvu ČR se podílí 4,9%⁵⁴.

Ačkoli se území kraje státní hranice ČR nedotýká přímo, jižní část však zasahuje do její těsné blízkosti. Díky tomu se Vysočina společně s krajem Jihočeským a Jihomoravským zapojuje do řady aktivit v rámci příhraniční spolupráce s Rakouskem. Umístění kraje v dopravním i populačním středu země je výhodou. Vysočinou prochází hlavní dopravní tepna České republiky, dálnice D1. Ekonomika východní části je ovlivněna sousedící brněnskou aglomerací, severozápad je již spádovou oblastí hlavního města Prahy. V posledních letech tedy strategická poloha Vysočiny přilákala řadu zahraničních investorů, kteří sem soustřeďují nejen výrobní kapacity, ale v malé míře rovněž i výzkum a vývoj⁵⁵.

Pokud jde o surovinovou základnu kraje, lze říci, že je spíše chudá. Nejvíce významná je těžba dekoračního a stavebního kamene a cihlářských hlín. Z hlediska průmyslu jde však o pestrou odvětvovou strukturu. Největší podíl v odvětví průmyslu tvoří strojírenství a kovodělný průmysl, dále pak textilní (zpracování lnu) a odvětví s vazbou na místní

⁵³ KRAJ VYSOČINA. O kraji Vysočina [online]. 2013 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: <http://www.kr-vysocina.cz/vismo5/dokumenty2.asp?id_org=450008&id=4000086&p1=1205>.

⁵⁴ BUSINESSINFO. Charakteristika kraje Vysočina [online]. 2013 [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-kraje-vysocina-2102.html>>.

⁵⁵ KRAJ VYSOČINA. O kraji Vysočina [online]. 2013 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: <http://www.kr-vysocina.cz/vismo5/dokumenty2.asp?id_org=450008&id=4000086&p1=1205>.

surovinovou základnu, tedy kamenický a potravinářský průmysl. Díky nízké vnitřní propojenosti kraje mají všechna okrajová území silné vazby na sousední krajská centra⁵⁶.

Z hlediska administrativního je území kraje rozčleněno na 5 okresů, 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (Obrázek 4) a 26 obvodů pověřených obecních úřadů. Obcí se zde vyskytuje 704 s průměrným počtem 731 obyvatel na jednu obec. Největší četnost mají obce s méně než 500 obyvateli⁵⁷. Krajským městem je na Vysočině Jihlava, nejstarší horní město českých zemí, jež ve středověku patřilo k nejbohatším městům českého království, a to především díky těžbě stříbra. Rozkládá se po obou stranách bývalé zemské hranice mezi Čechami a Moravou.

Obrázek 4: Administrativní členění kraje Vysočina

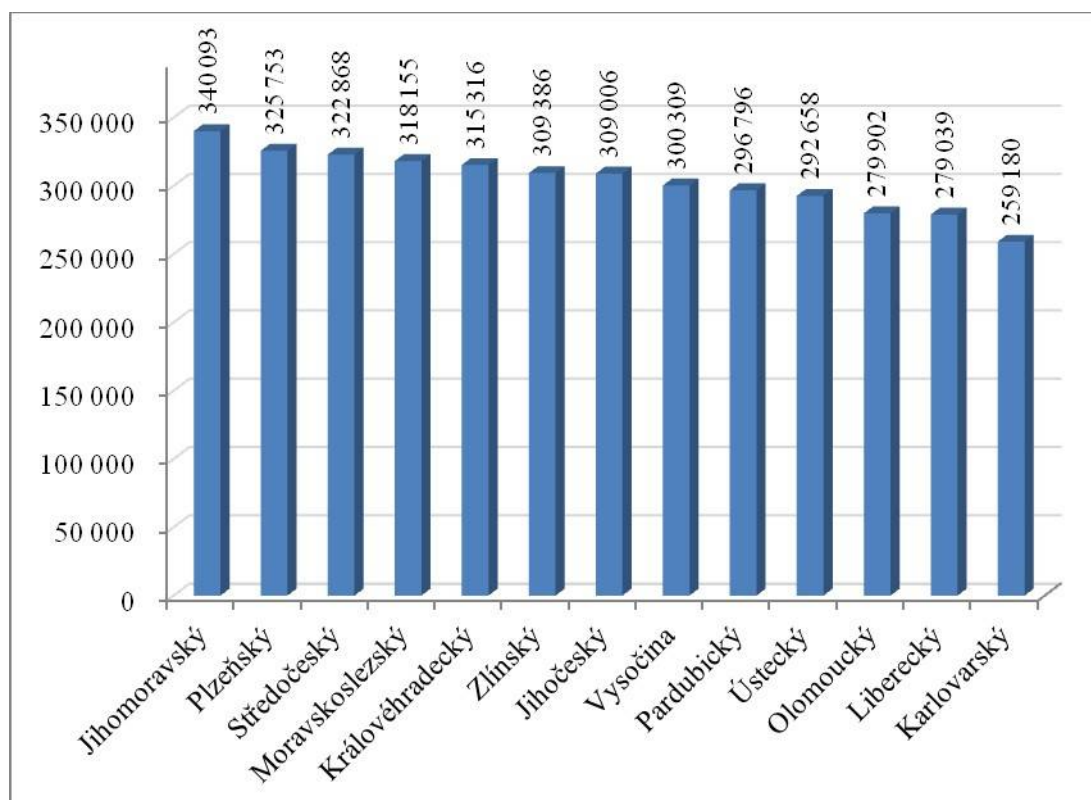
Zdroj: [17]

⁵⁶ CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČR. O kraji- Vysočina [online]. 2012 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: <<http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/kraj-vysocina/regionalni-informace/o-kraji/>>.

⁵⁷ BUSINESSINFO. Charakteristika kraje Vysočina [online]. 2013 [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-kraje-vysocina-2102.html>>.

3.2 Makroekonomické ukazatele

Jedním ze základních souhrnných ukazatelů, který poukazuje na kvalitu ekonomické činnosti na daném území, je HDP, neboli **hrubý domácí produkt**. Vyjadřuje celkovou peněžní hodnotu statků a služeb vytvořenou za dané období na vymezeném území. Pokud jde o meziregionální srovnání ekonomické úrovně, využívá se relativní ukazatel HDP vztažený na 1 obyvatele⁵⁸. Na Obrázek 5 je možné vidět srovnání Vysočiny s ostatními kraji v roce 2011. Záměrně není v mezikrajském srovnání na grafu vyobrazeno hlavní město Praha, protože jeho hodnota HDP je oproti výsledkům ostatních krajů každý rok mnohem vyšší (v roce 2011 786 057 Kč). Praha svojí extrémní hodnotou výrazně zvyšuje průměrné HDP ČR, a to má v závěru za následek, že žádný z ostatních krajů nedosahuje průměru HDP, který za rok 2011 činí 365 961 Kč. Vysočina dosahuje 82,1% průměru ČR, a nachází se tak na devátém místě v porovnání s ostatními kraji.

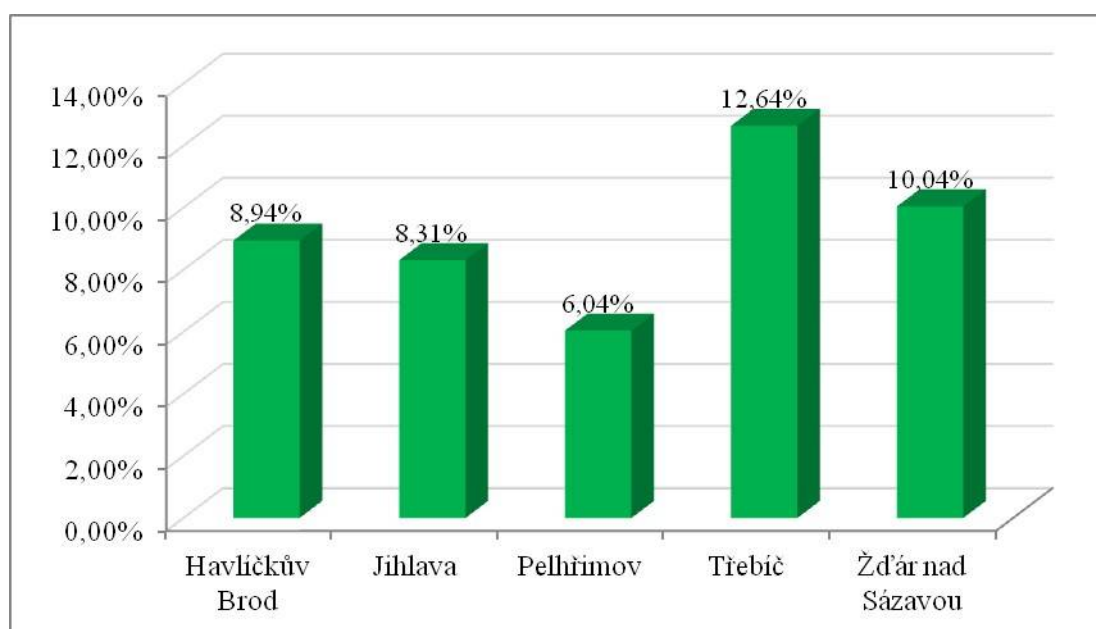

Obrázek 5: Regionální HDP na 1 obyvatele v krajích ČR v roce 2011(v Kč)

Zdroj: vlastní zpracování podle [18]

⁵⁸ KRAJ VYSOČINA. Profil kraje Vysočina [online]. 2013 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.kr-vysocina.cz/vismo5/zobraz_dok.asp?id_org=450008&id_ktg=300352&p1=29689>.

Dalším vhodným ukazatelem ekonomické aktivity je **nezaměstnanost**. Ta podává informaci o tom, kolik se v daném regionu vyskytuje osob schopných a ochotných pracovat, ale z různých důvodů bohužel nemůžou. Nejčastějšími důvody nezaměstnanosti bývá nedokonalá informovanost o volných pracovních místech nebo nedostatečná kvalifikace (nezaměstnaný nespĺňuje požadavky, které si stanovila firma, jenž práci momentálně nabízí). Na Vysočině byla v roce 2011 průměrná míra registrované nezaměstnanosti 9,44%. Ve srovnání s ostatními kraji se nachází na osmém místě, přičemž nejnižší míru zaznamenalo hlavní město Praha (3,95%) a naopak nejvyšší Moravskoslezský kraj (11,18%), průměr ČR byl 8,62%. Nezaměstnaných lidí v kraji Vysočina zaevidovaných na úřadech práce bylo na konci roku 2011 celkem 25 605 osob. Přitom volný počet pracovních míst bylo pouze 921. Mezi nezaměstnanými převažovali muži (13 161), kteří se podíleli na celkovém počtu osob bez práce 51,4%. Na Obrázek 6 je znázorněno srovnání mezi jednotlivými okresy⁵⁹.

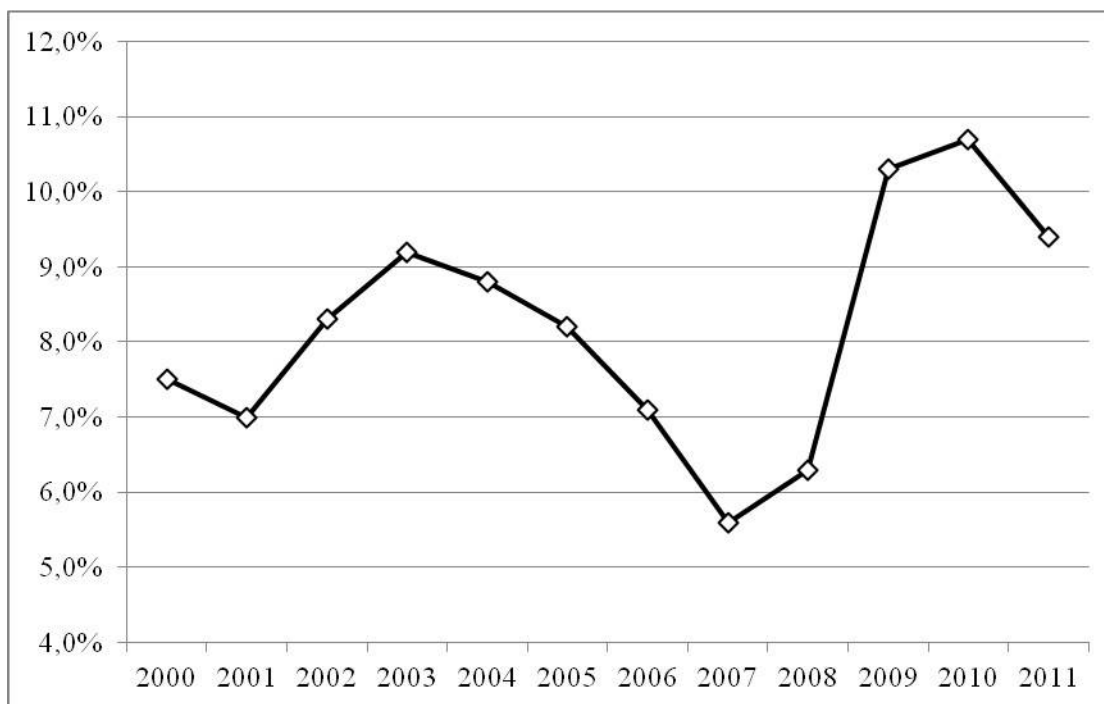

Obrázek 6: Registrovaná míra nezaměstnanosti v kraji Vysočina podle okresů v roce 2011

Zdroj: vlastní zpracování dle [28]

Na Obrázek 7 je vývoj nezaměstnanosti v letech 2000-2011. Zobrazuje především odraz hospodářské krize, který výrazně ovlivnil nezaměstnanost. A to nejen v kraji, ale i na národní i nadnárodní úrovni.

⁵⁹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Nezaměstnanost v kraji Vysočina 2011 [online]. 2013 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/nezamestnanost_v_kraji_vysocina_k_31_12_201>

Obrázek 7: Vývoj nezaměstnanosti v kraji Vysočina v letech 2000-2011

Zdroj: vlastní zpracování podle [28]

K 31.8.2012 existovalo v kraji přesně 95 726 podnikatelských subjektů. V poměru k počtu obyvatel bylo právě na Vysočině evidováno nejméně podnikatelských subjektů ze všech krajů v ČR. Na úrovni správních obvodů se podnikatelská činnost v rámci Vysočiny značně liší. Nad úroveň krajského průměru se dostalo 6 správních obvodů z 15, nejvyšší míru podnikatelské činnosti zaznamenalo Pelhřimovsko a Humpolecko. Naopak nejhůře si vedly mikroregiony vykazující současně i vysokou míru nezaměstnanosti, a to Bystřicko, Náměštsko a Moravskobudějovicko. Na základě velikosti lze podniky rozdělit na čtyři kategorie:

- 1) drobní podnikatelé (do 9 zaměstnanců);
- 2) malí podnikatelé (10 až 49 zaměstnanců);
- 3) střední podnikatelé (50 až 249 zaměstnanců);
- 4) velké podniky (250 a více zaměstnanců).

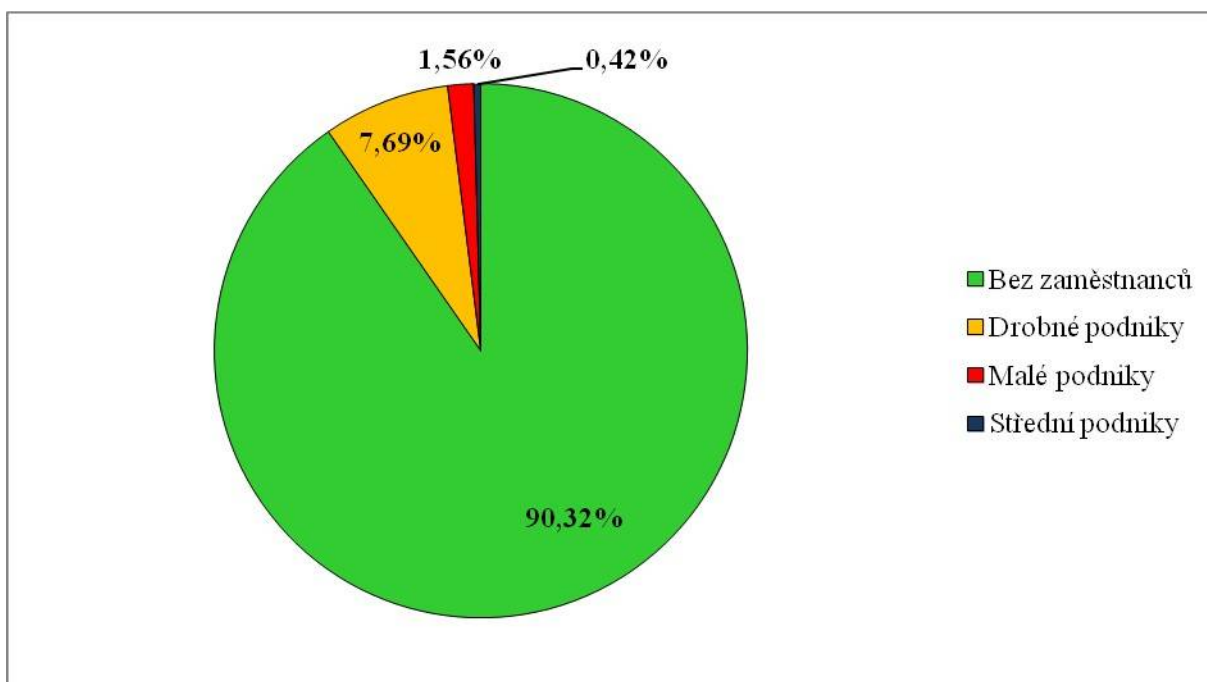
V kraji Vysočina se vyskytuje nejvíce podnikatelů drobného typu. Tabulka 5 znázorňuje rozdělení podnikatelských subjektů dle odvětví s přihlédnutím na velikostní kategorie.

Tabulka 5: Počet podnikatelských subjektů dle odvětví národního hospodářství a kategorií počtu zaměstnanců se sídlem v kraji Vysočina (data k 31.8.2012)

Odvětví	Kategorie počtu zaměstnanců					celkem
	Bez zaměstnanců	Drobné podniky	Malé podniky	Střední podniky	Velké podniky	
Zemědělství	6 491	391	177	93	1	7 153
Průmysl	13 789	1 219	483	182	60	15 733
Stavebnictví	12 954	714	184	41	4	13 897
Obchod a pohostinství	26 393	2 438	375	36	4	29 246
Ostatní služby	26 769	2 594	277	53	4	29 697
celkem	86 396	7 356	1 496	405	73	95 726

Zdroj: [28]

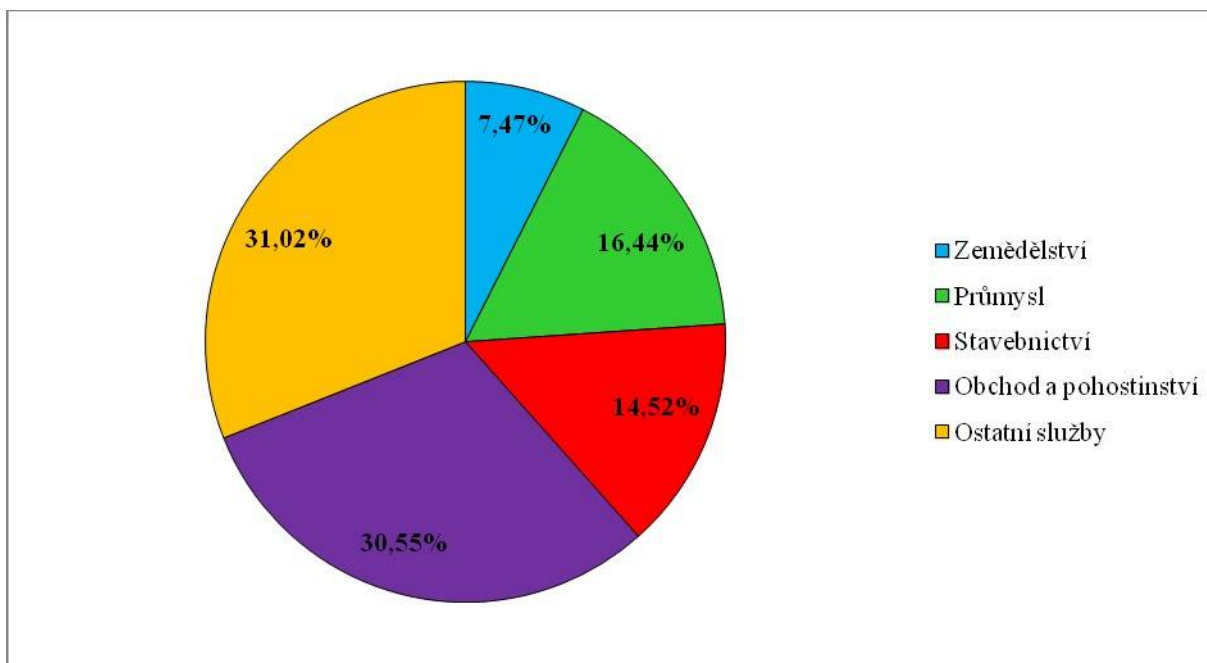
Více než 90% krajského registru tvoří fyzické osoby, z nichž jednoznačně převažují osoby podnikající na základě živnostenského zákona. Počet živnostníků na Vysočině přesáhl hranici 76 tisíc. V porovnání s rokem 2006 se jejich počet zvýšil o 9 314. Obrázek 8 graficky znázorňuje rozdělení podnikatelských subjektů dle velikosti.

Obrázek 8: Rozdělení podnikatelských subjektů v kraji Vysočina dle velikosti (k 31.8.2012)

Zdroj: vlastní zpracování

Drobné firmy podnikají především v sektoru služeb. Naopak nejvyšší počet velkých podniků je v oborech průmyslu. Na konci srpna 2012 bylo v kraji 73 podniků s počtem stejným nebo vyšším než 250 zaměstnanců a z toho jich pouze 13 nepůsobilo v průmyslových odvětvích⁶⁰. Obrázek 9 znázorňuje rozdělení podnikatelských subjektů na Vysočině dle odvětví.

Obrázek 9: Rozdělení podnikatelských subjektů v kraji Vysočina dle odvětví (k 31.8.2012)

Zdroj: vlastní zpracování

Podle zjištěných informací zajišťují v kraji ekonomickou stabilitu malé a střední podniky (hlavě ty malé), jsou od svého vzniku spojeny nejen s regionem, ale i s místní pracovní silou. Jejich charakteristikou je hluboké zakořenění v kraji. Majitelé malých a středních podniků jsou lidé úzce svázaní s regionem (minimálně místem svého bydliště). Velká řada firem v kraji vznikala jako drobní podnikatelé, kteří postupem času rozšiřovali svojí činnost a nyní jsou z nich podniky s desítkami (v některých případech i stovkami) zaměstnanci. Logicky by tedy měly základ ekonomiky regionu tvořit hlavně malé a středně velké podniky úzce spjaté s regionem, a právě do nich by měly být směřovány podpory, zaměřené na zavedení nejnovějších technologií a investice do moderního strojního vybavení.

V porovnání s ostatními není možné říci, že by Vysočina příliš oplývala vysokým inovačním potenciálem. Když se zde rozhodne umístit svůj závod zahraniční investor

⁶⁰ KRAJ VYSOČINA. Profil kraje Vysočina [online]. 2013 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.kr-vysocina.cz/vismo5/zobraz_dok.asp?id_org=450008&id_ktg=300352&p1=29689>.

s technologicky velmi pokročilou produkcí, zpravidla se stává, že není možné zde nalézt vhodnou výzkumnou nebo vývojovou oporu danou podpůrnými institucemi a lidským kapitálem. Přitom byl kraj v období transformace z centrálně plánované ekonomiky na tržní vysoce úspěšný v přitahování zahraničních investic. Mezi podněty, které přitahovaly podnikatele, patřila výborná dopravní obslužnost, výhodné investiční pobídky ze strany vlády ČR, přítomnost relativně levné pracovní síly s odpovídající kvalifikací. V té době vznikla i společnost s ručením omezeným BOSCH DIESEL v Jihlavě, největší firma v kraji (třetí největší firma v oblasti zpracovatelského průmyslu v ČR). Zmiňované výhody však v současnosti ztrácí nejen kraj, ale i celá ČR. A tak jsou tedy zahraniční investice nyní lokalizovány spíše do méně vyspělých zemí Evropy a Asie, protože právě tam se nachází mnohem levnější pracovní síla, i když nedisponuje příliš vysokou kvalifikací.

Moderní technologie jsou do kraje přiváděny díky společnostem, které se zabývají výrobou komponentů pro automobilový průmysl. Bohužel se však s těmito technologiemi mají možnost setkávat dělníci, až když jsou zavedeny ve výrobě. Kraj postrádá prostředí vhodné pro lokalizaci vývojových center. Je zde nedostatek technicky zaměřené a vysokoškolsky vzdělané pracovní síly. Jedinou vysokou školou v kraji je Vysoká škola polytechnická v Jihlavě, ta nabízí nejvyšší možné vzdělání pouze v podobě bakalářského titulu v oborech jako je cestovní ruch, finance a řízení, zdravotnictví nebo počítačové systémy.

3.3 Strategie rozvoje podnikatelského prostředí

Krajský odbor regionálního rozvoje zpracoval ve spolupráci s dalšími dotčenými odbory **Strategii kraje Vysočina**. Jde o střednědobý strategický dokument na léta 2014-2020 sloužící především pro účely spojené s blížícím se novým programovým obdobím EU. Cílem dokumentu je na základě místního rozvojového potenciálu stanovit prioritní rozvojové okruhy do roku 2020, a to především za účelem udržení a posílení konkurenceschopnosti kraje s přihlédnutím k principům udržitelného rozvoje. Strategie kraje se skládá ze tří částí, a to analytické (charakterizuje situaci v kraji), SWOT analýzy navazující na část analytickou a programové části. Programová část je ze všech nejdůležitější, jejím prostřednictvím vzniká reakce na zjištěné poznatky. Definuje pět prioritních oblastí rozvoje:

- 1) Vysočina jako atraktivní venkovský prostor,
- 2) lidé na Vysočině,

- 3) ochrana přírodního bohatství,
- 4) moderní infrastruktura,
- 5) a **konkurenceschopná ekonomika,**

ty se dále člení na 16 rozvojových opatření, u nichž jsou vyjmenovány klíčové aktivity, za jejichž pomoci by mělo být dosaženo stanovených cílů.

Prioritní oblast č. 5 Konkurenceschopná ekonomika rozděluje rozvojová opatření do třech větších částí:

- **Malé a střední podniky jako páteř regionální ekonomiky,**
- Podpora elektronických služeb a elektronické bezpečnosti,
- Využití potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu.

Mezi klíčové aktivity v rozvojovém opatření Malé podniky jako páteř regionální ekonomiky, které si strategie vyčlenila na zmiňované období, patří: podpora malých a středních podniků, vytvoření platformy pro komunikaci mezi krajem a podnikatelskými subjekty za účelem řešení aktuálních potřeb a problémů podnikatelského sektoru (hospodářské komory, klastry, apod.), rozvoj inovační infrastruktury na území kraje a podporu s ní souvisejícího využívání výsledků výzkumu a vývoje v podobě nových inovativních výrobků, služeb a technologií v podnikovém sektoru, zkvalitnění terciárního vzdělávání a jeho zaměření na technické obory, výstavba budovy Krajské knihovny a investice do jejího technického zázemí, vybavení a služeb, zvyšování kvalifikace a odborných kompetencí lidských zdrojů s ohledem na potřeby trhu práce a systém středních škol v kraji⁶¹.

Základním strategickým dokumentem regionálního rozvoje na úrovni vyššího územně samosprávného celku je **Program rozvoje kraje**. V rámci své samostatné působnosti jej zpracovává i kraj Vysočina, a to na základě zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Jde o střednědobý dokument a platnost aktuálně probíhajícího programu je do konce roku 2014 (2012-2014). Program rozvoje kraje Vysočina tvoří rovněž tři dokumenty. První částí je Profil kraje Vysočina, který představuje analytickou součást založenou na širokém spektru statistických údajů z různých zdrojů, druhou část tvoří SWOT analýza definující silné a slabé stránky současného stavu v důležitých oblastech ekonomiky kraje, možné hrozby a příležitosti budoucího rozvoje. Poslední část je programová, jež na základě zjištění

⁶¹ BYSTRČICE NAD PERNŠTEJNEM. Strategie kraje Vysočina 2014-2020 [online]. 2013 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <<http://www.bystricenp.cz/pdf/strategie-koncepce.pdf>>.

v předchozích dvou částech definuje základní rozvojové postupy. Programová část je rozdělena do 6 prioritních oblastí:

- 1) **Podnikání, zaměstnanost, vzdělávání, výzkum, inovace;**
- 2) Zdravotnictví a sociální služby, volnočasové aktivity;
- 3) Technická infrastruktura;
- 4) Venkov, multifunkční zemědělství, lesní hospodářství;
- 5) Životní prostředí;
- 6) Cestovní ruch a péče o kulturní dědictví.

Pro účely podnikatelského prostředí je důležitá prioritní oblast č. 1, a to oblast Podnikání, zaměstnanost, vzdělávání, výzkum a inovace, kde byly vybrány jako hlavní priority rozvoje:

a) Podpora inovací, výzkumu a vývoje.

Velmi důležitá je podpora programů výzkumu a vývoje, a to nejen formou poskytování příspěvku na vlastní inovativní a výzkumně-vývojové procesy přímo podnikatelům, ale i realizací podpory formou investic do infrastruktury spojené s výzkumem, vývojem a přenosem know-how (např. výstavba vědeckotechnických parků)⁶².

V kraji prozatím existuje pouze jeden vědeckotechnický park, a to Podnikatelský a inovační park v Havlíčkově Brodě. Vznikl již v roce 2000, podpora na jeho výstavbu ze státního rozpočtu činila 1, 66 mil. Kč, je provozován výzkumným ústavem bramborářským Havlíčkův Brod, s.r.o.⁶³. Od roku 2012 probíhá v krajském městě Jihlavě výstavba Vědeckotechnologického parku a Centra transferu technologií Vysočina. Nositelem projektu je Energoklastr⁶⁴ (podílí se i krajská Hospodářská komora a kraj Vysočina), plánovaný termín zprovoznění byl stanoven na začátek roku 2014. Finanční prostředky na výstavbu putují i ze zdrojů EU (téměř 300 mil. Kč.), celkové náklady jsou plánovány ve výši 420 mil. Kč⁶⁵. Spolupráce s Centrem transferu technologií Vysočina pomůže hlavně malým a středním podnikatelům, kteří budou moci uskutečnit svoje inovační plány, dalším přínosem projektu bude zvýšení zaměstnanosti a příliv vysokoškolsky vzdělaných lidí do kraje.

⁶² KRAJ VYSOČINA. Program rozvoje kraje Vysočina 2012 [online]. 2013 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <<http://www.kr-vysocina.cz/program-rozvoje-kraje-vysocina/ds-300352/p1=4786>>.

⁶³ RADA PRO VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE. Podnikatelský a inovační park v Havlíčkově Brodě [online]. 2013 [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <<http://www.isvav.cz/projectDetail.do?rowId=PR+5-3>>.

⁶⁴ Energoklastr= kompetenčně orientovaný klastr zaměřený na spolupráci malých a středních podniků, výzkumných organizací, univerzit a veřejného sektoru v oblasti aplikovaného výzkumu a transferu technologií, který svoji činnost zaměřuje zejména na technologie snižující míru emisí a udržitelnost v oblasti energetiky a to v odvětvích jako jsou výroba elektrických zařízení, letecký průmysl, automobilový průmysl, IT a stavebnictví.

⁶⁵ Nový vědeckotechnický park v Jihlavě. [online]. [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <<http://www.tzb-info.cz/8737-novy-vedeckotechnicky-park-v-jihlave>>

b) Podpora rozvoje průmyslových a víceúčelových hospodářských zón a infrastruktury podmiňující rozvoj podnikatelských aktivit.

Týká se přilákání investic do regionu, to je podmíněno kvalitní marketingovou podporou a zkvalitňováním nabídky stávajících průmyslových zón. Úspěšnost v získávání přímých investic je závislá na řadě faktorů souvisejících s atraktivitou regionu a kvalitou managementu jednotlivých měst a obcí.

Samotný kraj se na výstavbě nových průmyslových zón v současné době nepodílí. Výstavba je financována buď soukromými subjekty, nebo obcemi (městy). Např. město Ždírec nad Doubravou získalo, i když počtem obyvatel nepatří k největším městům v kraji, v posledních letech několik významných investorů především díky tomu, že nabízelo pozemky pro výstavbu podnikatelských nemovitostí za nižší cenu než okolní města. Rovněž se zde nachází také poměrně velké množství pracovní síly. Tabulka 6 nabízí informace o největších městech v kraji a jejich průmyslových zónách. Zajímavostí je, že průmyslová zóna nacházející se ve Světlé nad Sázavou je zaměřená na vyspělé technologie zpracovatelského průmyslu, obory strategických služeb, technologická centra nebo oblast výzkumu. Bohužel se však doposud nerozhodl žádný investor v této lokalitě umístit své pracoviště. Další zajímavou skutečností je, že v okresních městech jako je Havlíčkův Brod (23 549 obyvatel) a Humpolec (10 910 obyvatel), které mají poměrně vysoký počet obyvatel, se v současné době nenachází žádné místo pro potenciální investory v podobě průmyslové zóny. Obě města se snaží však tento nedostatek odstranit, Havlíčkův Brod pracuje na výstavbě zcela nové průmyslové zóny a město Humpolec rozšiřuje svojí původní (v současnosti již zcela zaplněnou) průmyslovou zónu.

Tabulka 6: Přehled průmyslových zón v největších městech na Vysočině, vhodných k realizaci investice

Město	Počet obyvatel	Průmyslová zóna	Využitá plocha
Jihlava	50 699	D1 Průmyslový park Jihlava	28%
		Business park Staré hory	20%
Třebíč	37 575	Hrtovická	70%
Žďár nad Sázavou	22 068	Jamská	49%
Pelhřimov	16 318	Ke Skrýšovu	nevyužívána
Nové Město na Moravě	10 247	Pohledec	nevyužívána
		PZ II	28%
Chotěboř	9 560	Průmyslová zóna	68%
Bystřice nad Pernštějnem	8 571	Průmyslová zóna	28%
Moravské Budějovice	7 602	2 průmyslové zóny	nevyužívány
Světlá nad Sázavou	6 791	Průmyslová zóna	nevyužívána
Telč	5 602	4 průmyslové zóny	nevyužívány
Náměšť nad Oslavou	5 013	Bítešská	71%
		Na Koretinách	nevyužívána
Pacov	4 933	Madeta I	90%
		Madeta II	74%
Ždírec nad Doubravou	3 140	Části sever a jih	70%

Zdroj: vlastní zpracování dle [6] [26]

c) Všeobecná podpora malých a středních podniků.

K podpoře malých a středních podniků slouží především nástroje zaměřené na překonávání nevýhod vůči velkým podnikům. Tedy horší přístup k inovacím, kapitálu a relativně vyšší náklady vstupu na nové trhy. Vztaženo na významnost malých a středních podniků na regionální úrovni se jejich počet na Vysočině ve srovnání s ostatními kraji pohybuje pod průměrem, z čehož vyplývá, že kraj nedisponuje dostatečným množstvím firem tohoto typu a je třeba jejich počty zvyšovat. Hlavním problémem je izolace malých podnikatelů, proto je vhodné sdružování do regionálních sítí tak, aby obstály v prostředí globální ekonomiky. Jedním z možných řešení je spolupráce formou klastrů⁶⁶. V kraji se vyskytují čtyři klastry, jejichž přehled poskytuje Tabulka 7. Největší význam má družstvo

⁶⁶ KRAJ VYSOČINA. Program rozvoje kraje Vysočina 2012 [online]. 2013 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <<http://www.kr-vysocina.cz/program-rozvoje-kraje-vysocina/ds-300352/p1=4786>>.

CZECHIT CLUSTER, které je složené z malých a středních společností zabývajících se informačními technologiemi, pocházejícími převážně z Jihomoravského kraje a z Vysočiny. Dalšími členy společenství jsou vzdělávací instituce a ostatní partnerské organizace. Hlavním cílem seskupení je rozvoj trhu informačních technologií⁶⁷.

Tabulka 7: Klastry se sídlem v kraji Vysočina

Název	Zaměření	Rok založení	Město
Klastr přesného strojírenství Vysočina	Strojírenství	2007	Moravské Budějovice
Klastr výrobců potravinářských technologií, družstvo	Výroba potravinářských strojů	2009	Ždírec nad Doubravou
CZECH IT CLUSTER, družstvo	Informační technologie	2010	Jihlava
Klastr inovativních technologií o.s.	Technologie	2011	Třebíč

Zdroj: [11]

3.4 Instituce v podnikatelském prostředí

Nejvýznamnější agentura podporující podnikání je podle všeho **CzechInvest**, sídlí v každém kraji ČR a na Vysočině se nachází ve statutárním městě Jihlavě. Jedním z úkolů CzechInvestu je poradenství v oblasti čerpání ze strukturálních fondů EU. Nejdůležitějším programem, zaměřeným na podporu podnikání, je OP Podnikání a inovace. Ze zdrojů zmíněného programu bylo za pomoci agentury financováno celkem 539 projektů, přičemž nejvíce byly zastoupeny projekty související s programem Rozvoj⁶⁸ (90 schválených projektů). Velká část schválených projektů spadá pod programy ICT v podnicích⁶⁹ (98 schválených projektů) a Inovace⁷⁰- inovační projekt (64 schválených žádostí). Z oblasti ICT a

⁶⁷ CZECHINVEST. CZECHIT CLUSTER [online]. 2013 [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <<http://www.czechinvest.org/czech-it-cluster>>.

⁶⁸ Rozvoj= program realizující prioritní osu 2 „Rozvoj firem“. Jeho cílem je zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků prostřednictvím podpory zavádění progresivních technologií.

⁶⁹ ICT v podnicích= program realizující prioritní osu 2 „Rozvoj firem“. Jeho cílem je podpořit konkurenceschopnost malých a středních podniků prostřednictvím kvalitativně vyššího využití jejich potenciálu v oblasti pořizování a rozšiřování informačních systémů.

⁷⁰ Inovace= program realizující prioritní osu 4 „Inovace“. Cílem je zvýšení inovačního potenciálu podnikatelského sektoru prostřednictvím dotací na realizaci inovačních projektů podniků a na projekty veřejných výzkumných institucí, VŠ, fyzických osob a malých středních podniků směřující k ochraně práv průmyslového vlastnictví.

strategické služby⁷¹ bylo schváleno pouze 7 žádostí o podporu. V rámci programu Technologické platformy⁷² nezaregistrovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu žádné žádosti. Viz. Tabulka 8.

Tabulka 8: Počet podaných a schválených žádostí o čerpání dotací a zvýhodněných úvěrů z programu OP Podnikání a inovace na Vysočině (k 10.4.2013)

Název programu	Podané žádosti	Schválené žádosti	Název programu	Podané žádosti	Schválené žádosti
Eko- energie	209	52	Poradenství	48	27
ICT v podnicích	150	98	Potenciál	91	26
ICT a strategické služby	19	7	Prosperita- veřejná	4	2
Inovace- inovační projekt	186	64	Prosperita- neveřejná	2	1
Inovace- ochrana vlastnictví	42	18	Rozvoj	218	90
Klastry	7	3	Školící střediska	64	30
Marketing	126	70	Technologické platformy	0	0
Nemovitosti	136	51	Celkem	1302	539

Zdroj: vlastní zpracování podle [14]

Dalším nástrojem podpory ze strany CzechInvestu je pomoc firmám, které chtějí v kraji investovat. Ať jde o zahraniční nebo české firmy, největší investice plynou do sektoru výroby dopravních prostředků (1993-2012 přibližně 22,81 mld. Kč) a dřevozpracujícího průmyslu (kolem 6,73 mld. Kč). V oblasti strategických služeb, IT a vývoji software bylo zatím investováno do 6 projektů (124,31 mil. Kč), přičemž investorem byla vždy Česká firma.

⁷¹ ICT a strategické služby= program realizující prioritní osu 2 „Rozvoj firem“. Cílem je pomocí dotací podpořit konkurenceschopnost a růst ICT sektoru v ČR a podpora vybraných strategických služeb.

⁷² Technologické platformy= program realizující osu 5 „Prostředí pro podnikání a inovace“. Je součástí programu SPOLUPRÁCE, který má za cíl kontinuální vytváření příznivého podnikatelského prostředí, zlepšování podmínek pro podnikání a inovace a rozvoj konkurenčních výhod díky zkvalitňování vazeb mezi výzkumem, VŠ a podnikatelskou sférou.

Největší projekt v sektoru IT a vývoj software byl uskutečněn v roce 2006 ve Žďáře nad Sázavou (100,11 mil. Kč) společností ATX, s.r.o.⁷³. Tabulka 9 poskytuje přehled o zahraničních investicích uskutečněných v kraji Vysočina v posledních letech.

Tabulka 9: Investice realizované v kraji Vysočina za pomoci agentury CzechInvest (období 2010-2012).

Investor	Sektor podnikání	Země původu	Investice (mil. Kč)	Rok	Místo
Automotive Lighting s.r.o.	Výroba dopravních prostředků	Česká republika	2 360	2012	Jihlava, Pávov
Tiskárny Havlíčkův Brod a.s.	Ostatní	Česká republika	152,6	2012	Havlíčkův Brod
Spojené kartáčovny, a.s.	Gumárenský a plastikařský	Česká republika	100,39	2011	Pelhřimov
Automotive Lighting s.r.o.	Elektronický a elektrotechnický	Česká republika	75	2011	Jihlava
Vanad design s.r.o.	Strojírenský	Česká republika	16,02	2011	Golčův Jeníkov
Syncare Plus, s.r.o.	Chemický a farmaceutický	Česká republika	5,15	2011	Ořechov
SoliCAD, s.r.o.	IT a vývoj software	Česká republika	0,5	2011	Havlíčkův Brod
EVOtech s.r.o.	IT a vývoj software	Česká republika	0,51	2011	Třebíč
Slévárna a modelárna Nové Ransko, s.r.o.	Elektronický a elektrotechnický	Česká republika	61,65	2010	Ždírec nad Doubravou
OPTOKON Co., Ltd., spol. s r.o.	Ostatní	Česká republika	30,1	2010	Jihlava
První brněnská strojírna Velká Bíteš, a. s.	Výroba dopravních prostředků	Česká republika	25,98	2010	Velká Bíteš
PAMPUS AUTOMOTIVE s.r.o.	Kovodělný a kovozpracující	Česká republika	22,85	2010	Kamenice nad Lipou
Heatex AB	Strojírenský	Švédsko	19,06	2010	Jihlava
MANN-HUMMEL Service	Strojírenský	Česká republika	10	2010	Okříšky, Nová Ves

Zdroj: [12]

⁷³CZECHINVEST. Projekty agentury CzechInvest [online]. 2013 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <www.czechinvest.org/data/files/investicni-projekty-ci-1993-2012-czweb-62-cz.xls>.

Hospodářská komora ČR má na Vysočině pobočku v každém okrese. Okresní Hospodářská komora v Jihlavě zahájí v letošním roce projekt Zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků efektivním využitím ICT. Obsahem projektu je vzdělávání manažerů malých a středních firem v oblasti rozhodování o možnostech efektivního využití ICT v jejich podnicích, zvýšit jejich osobní dovednosti a znalosti s následným pozitivním dopadem na jejich konkurenceschopnost. Na základě průzkumu mezi malými a středními firmami vyčlenila Hospodářská komora v rámci projektu pět tematických okruhů⁷⁴:

- vývoj ICT a možnosti využití pro malé a střední podniky;
- firemní informační systémy a jejich implementace;
- využití internetu pro firemní marketing;
- alternativní HW a SW pro firemní potřeby v rámci úspory nákladů;
- technický rámec řešení ICT.

Okresní Hospodářská komora Havlíčkův Brod spolupracuje s Republikovým centrem vzdělávání, společně realizují v rámci OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost projekt s názvem Vzděláváním k podnikání, podnikáním k vyšší prosperitě, který je zaměřen na posílení pozice dalšího vzdělávání směřujícího k rozvoji možností profesního růstu, zvyšování a rozšiřování kvalifikace a adaptability obyvatel tak, aby nepřestali být atraktivní pro trh práce. Spočívá ve vzdělávání aktivních podnikatelů a zájemců o podnikání bez podnikatelské zkušenosti. Projekt probíhá od poloviny roku 2012 a je financován z veřejných prostředků (z EU 869 965Kč a z národních zdrojů 153 523 Kč)⁷⁵.

Společnost s ručením omezeným IPI (institut podnikatelských informací) sídlící ve Žďáře nad Sázavou poskytuje firmám informační, poradenské a vzdělávací služby. Jejím cílem je:

- vytvořit informační a poradenské centrum, které zprostředkovává a zajišťuje podnikatelům včasné, účelné, kvalitní a komplexní informace a služby ve všech oblastech podnikání a řízení;

⁷⁴ HOSPODÁŘSKÁ KOMORA JIHLAVA. Projekt Zvýšení konkurenceschopnosti MSP efektivním využitím ICT [online]. 2013 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <<http://www.hkjhlava.cz/view.php?navezvclanku=projekt-zvyseni-konkurenceschopnosti-msp-efektivnim-vyuzitim-ict&cislocclanku=2012120001>>.

⁷⁵ REPUBLIKOVÉ CENTRUM VZDĚLÁVÁNÍ. Vzděláváním k podnikání, podnikáním k vyšší prosperitě [online]. 2013 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <<http://psr.rev.cz/>>.

- získat širokou klientelu a vytvořit síť spolupracovníků firmy, jednotlivců i organizací s místní, celostátní i mezinárodní působností s vysokou odborností a seriózností.

Podporuje podnikání formou:

- komplexního dotačního a projektového poradenství;
- organizačního a ekonomického poradenství pro malé a střední podniky, pro řízení firem, systémy řízení a management jakosti;
- kurzů, přednášek a seminářů v oblasti managementu, marketingu, ekonomiky a dalších oblastí řízení firem, rekvalifikačních kurzů;
- zpracování účetní evidence malým firmám v regionu, daňové poradenství.

Od založení (v roce 1992) společnost poskytla ekonomické a organizační poradenství více než 1000 začínajícím a rozvíjejícím se malým a středním firmám, zpracovala více než 2000 projektů a podnikatelských záměrů v oblasti malé a velké privatizace, které získaly přes 2 mld. Kč a spolupráci na developerských, investičních a privatizačních projektech v objemu vyšším než 5 mld. Kč⁷⁶. V Tabulka 10 je přehled některých úspěšných projektů, na kterých se společnost IPI s.r.o. podílela v posledních letech. Nejvyšší dotaci směřující do oblasti podnikání se podařilo agentuře zprostředkovat v roce 2010, kdy pro firmu CORMEN s.r.o. pomohla získat necelých 5,15 mil Kč z OP Podnikání a inovace na zavedení komplexního informačního a řídicího systému.

⁷⁶ SPOLEČNOST IPI. O společnosti [online]. 2013 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <<http://www.ipi.cz/search.php?rsvelikost=sab&rstext=all-phpRS-all&rstema=217>>.

Tabulka 10: Vybrané úspěšné projekty společnosti IPI s.r.o. v letech 2010-2013

Název projektu	Příjemce	Program	Výše dotace	Rok	Místo
Inovace a rozvoj lisovny plastů	Ing. Ludvík Mateja	OP Podnikání a inovace, Rozvoj	3 200	2013	Velké Meziříčí
Automatizace a elektronizace procesů společnosti	Vodaservis s.r.o.	OP Podnikání a inovace, ICT	511 000	2012	Žďár nad Sázavou
Pořízení technologie na rozšíření výroby	Pavel Sedláček	Program rozvoj podnikatelů	72 200	2012	Jimramov
Rozšíření a modernizace vývojového a inovačního centra v oblasti chemických přípravků	CORMEN s.r.o.	OP Podnikání a inovace, Potenciál	7 353 000	2011	Bystřice nad Pernštejnem
Komplexní informační a řídicí systém firmy Corman s.r.o.	CORMEN s.r.o.	OP Podnikání a inovace, ICT	5 149 000	2010	Bystřice nad Pernštejnem
Pořízení technologie pro rozšíření výroby	EDAS s.r.o.	OP Podnikání a inovace, Rozvoj	2 369 000	2010	Třebíč
Inovace nerezového filtru TVK	Vodaservis s.r.o.	OP Podnikání a inovace, Inovace	1 915 000	2010	Žďár nad Sázavou
Modernizace informačního systému	První Žďárská plynářská a.s.	OP Podnikání a inovace, ICT	675 000	2010	Žďár nad Sázavou

Zdroj: vlastní zpracování na základě konzultace se společností IPI

Regionální rozvojová agentura Vysočina působí v oblasti podpory přímých domácích i zahraničních investic, její činnost spočívá především v asistenci městům, obcím a regionu při umísťování nových podnikatelských investic, v poskytování komplexních služeb investorům a v posuzování možností podnikatelských a regionálních aktivit z hlediska budoucího zaměření investičních aktivit a jejich finančního zabezpečení. Je smluvním partnerem CzechInvestu. Jednou z aktivit je tvorba a pravidelná aktualizace databáze průmyslových

nemovitostí, ve které je možné získat přehled o průmyslových zónách a nevyužívaných objektech, neboli brownfields v kraji⁷⁷. Regionální rozvojová agentura Vysočina neposkytuje podnikatelským subjektům přímou finanční podporu, v jejímž případě jde spíše o spolupráci s podnikateli při přípravě žádostí o dotace z evropských fondů.

Centrum pro regionální rozvoj má pobočky ve všech regionech soudržnosti, tedy i v NUTS II Jihovýchod. Mezi činnosti centra patří i podílení se na fungování Regionálního rozvojového fondu. V podstatě se jedná o finanční nástroj nabízející kolem dvou set milionů korun obcím a městům (kromě Prahy a statutárních měst) na výstavbu nebo rekonstrukci obecní infrastruktury. Úvěry s bezkonkurenční úrokovou sazbou (kolem 2%) na dobu deset let jsou poskytovány Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou a jsou určeny nejen na výstavbu a rekonstrukci technické, dopravní a volnočasové infrastruktury, ale i na výstavbu a rozvoj průmyslových zón (výstavba nájemních nemovitostí pro podnikání, revitalizace brownfields)⁷⁸. Další činností centra je vedení regionálních informačních serverů. Každý kraj v ČR má svůj vlastní informační servis, ve kterém je možné najít mimo jiné i informace o aktuálních dotačních programech a titulech, kompletní přehled projektů financovaných z EU. Informace jsou aktualizovány pravidelně každý týden⁷⁹.

Na Vysočině působí **Rada hospodářské a sociální dohody kraje Vysočina**, jenž se skládá z odborových svazů kraje, zaměstnavatelských a podnikatelských svazů a Kraje Vysočina. Činnost Rady přispívá k udržení sociálního smíru a základním předpokladem existence je pozitivní vývoj ekonomiky i životní úrovně občanů kraje. Účastnické strany se navzájem informují, projednávají, konzultují, navrhují a prosazují řešení problematiky hospodářského a sociálního rozvoje kraje⁸⁰.

Dalšími institucemi působícími v kraji Vysočina jsou krajské pobočky Svazu průmyslu a dopravy, Svazu obchodu a cestovního ruchu, Asociace malých a středních podnikatelů a živnostníků, dále Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod nebo krajský úřad atp.

⁷⁷ REGIONÁLNÍ ROZVOJOVÁ AGENTURA VYSOČINA. Investiční příležitosti [online]. 2013 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <<http://www.rda-vysocina.cz/investori/investori.html>>.

⁷⁸ CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. Regionální rozvojový fond [online]. 2013 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <<http://www.crr.cz/cs/regiony/region-rozvojovy-fond/>>.

⁷⁹ CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČR. Regionální informační servis. [online]. 2013 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <<http://www.crr.cz/cs/ris/>>.

⁸⁰ Statut Rady hospodářské a sociální dohody kraje Vysočina. [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.kr-vysocina.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4045208>

3.5 Finanční podpora podnikatelského prostředí

Jak již bylo zmíněno výše, největší forma finanční podpory podnikatelů ze strany EU je vyplácena v podobě dotací z **OP Podnikání a inovace**. V kraji bylo doposud vyplaceno přibližně 1,457 mld. Kč, nejvíce finančních prostředků putovalo do programů Rozvoj (386 mil. Kč) a Eko- energie⁸¹ (292 mil. Kč). Velkou část finanční podpory získaly i inovační projekty z programu Inovace (270 mil. Kč). V oblasti ICT a strategické služby byla největší dotace poskytnuta v letošním roce společnosti MANN+HUMMEL Service na rozšíření centra strategických služeb (17,49 mil. Kč). Tabulka 11 znázorňuje rozdělení dotací v souvislosti s jednotlivými programy OP Podnikání a inovace.

Tabulka 11: Čerpání dotací z OP Podnikání a inovace na Vysočině v Kč (k 10.4.2013)

Název programu	Výše dotací v Kč	Název programu	Výše dotací v Kč
Eko- energie	291 915 532	Poradenství	1 945 625
ICT v podnicích	81 342 281	Potenciál	76 690 746
ICT a strategické služby	31 891 105	Prosperita	1 500 000
Inovace- inovační	269 961 602	Marketing	15 699 158
Inovace- ochrana vlastnictví	405 701	Rozvoj	386 254 053
Klastry	11 897 930	Školící střediska	38 276 053
Nemovitosti	249 515 367	Celkem	1 457 295 153

Zdroj: vlastní zpracování podle [15]

Kromě osob podnikajících v cestovním ruchu může podnikatel na Vysočině využít programu **Rozvoj malých podnikatelů**. Finanční prostředky jsou vypláceny z Fondu Vysočiny. Malé podniky mohou jeho prostřednictvím získat dotaci na nákup strojů a výstavbu či rekonstrukci provozovny. Jmenovaný program bývá vyhlašován každoročně zastupitelstvem kraje Vysočina. Maximální výše poskytnuté dotace je 40% z celkových uznatelných nákladů projektu a může dosáhnout nejvýše 150 000 Kč (min. 30 000 Kč)⁸².

⁸¹ Eko-energie= program realizující osu 5 „Prostředí pro podnikání a inovace“. Cílem je stimulovat aktivitu podnikatelů v oblasti snižování energetické náročnosti výroby a vyššího využití obnovitelných a druhotných zdrojů.

⁸² KRAJ VYSOČINA. Jak získat dotace na pořízení strojů či výstavbu provozovny pro podnikatele [online]. 2013 [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: <<http://extranet.kr-vysocina.cz/faq/index.php?akce=all&stranka=12>>.

Program Rozvoj podnikatelů 2013 vznikl v souvislosti s Programem rozvoje kraje Vysočina v návaznosti na prioritní oblast č. 1 (Podnikání, zaměstnanost, vzdělávání, výzkum, inovace), konkrétně na opatření 1.3 (Všeobecná podpora malých a středních podniků). Kraj Vysočina si velmi dobře uvědomuje, že má pro něj sektor malého a středního podnikání nemalý význam a že v rámci ekonomického růstu je nezbytné, aby tito podnikatelé měli pro svou činnost vhodné prostředí a podmínky. Tato forma podpory je obzvláště důležitá v době hospodářské recese, díky ní jsou alespoň částečně optimalizovány negativní dopady na nezaměstnanost a hospodářský růst v regionu. Cílem programu Rozvoje podnikatelů je posílení stability malých podniků poskytnutím příspěvků na pořízení nových technologií a výrobních prostředků. Příjemcem podpory se může stát každý podnikatel, který splní následující podmínky:

- Má sídlo na území kraje Vysočina;
- Zaměstnává méně, než 50 lidí;
- Musí mít uzavřené účetnictví minimálně za poslední dvě účetní období;
- Podnikají dle odvětvové klasifikace CZ-NACE, sekce C (zpracovatelský průmysl) a sekce F (stavebnictví).

Podpory se nemůže zúčastnit žádná fyzická osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění a je současně v pracovním poměru u jiného zaměstnavatele⁸³. V současnosti je z programu na podporu podnikatelů každoročně alokováno 10 mil. Kč. V Tabulka 12 je možné vidět, že každý rok je podáno mnohem více žádostí o podporu, než je ve skutečnosti schváleno (schválená bývá méně než polovina žádostí). Výjimkami jsou pouze roky 2005 (málo žádostí o podporu) a 2009, kdy se i kraj Vysočina snažil co nejlépe zareagovat na ekonomickou krizi a zvýšil částku finanční podpory oproti předchozímu roku o více než dvojnásobek.

⁸³ KRAJ VYSOČINA. Výzva k předkládání projektů Rozvoj podnikatelů 2013 [online]. 2013 [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: <<http://extranet.kr-vysocina.cz/fv/>>.

Tabulka 12: Alokace finančních prostředků z programu Rozvoj malých podnikatelů včetně počtu podaných a schválených žádostí o dotaci v letech 2004-2012

Rok	Celková alokace	Počet došlých žádostí	Počet schválených žádostí	Schválené žádosti v %
2004	3,8 mil. Kč	112	34	30,4%
2005	4 mil. Kč	34	30	88,2%
2006	4,5 mil. Kč	122	40	32,8%
2007	4,5 mil. Kč	76	36	47,4%
2008	6 mil. Kč	93	46	49,5%
2009	14 mil. Kč	131	111	84,7%
2010	10 mil. Kč	165	85	51,5%
2011	10 mil. Kč	219	83	37,9%
2012	10 mil. Kč	185	87	47%
Celkem	66,8 mil. Kč			

Zdroj: vlastní zpracování podle [25]

Podnikatelé s méně než třiceti zaměstnanci mohou žádat finanční prostředky z Fondu Vysočiny rovněž v rámci programu **Informační a komunikační technologie** (konkrétně v oblastech vyplývajících z titulu A: Webové stránky, celková alokace 300 tis. Kč a titulu E: Vzdělávání v oblasti ICT, alokace 200 tis. Kč). Cílem programu je podpora zvýšení úrovně informačních a komunikačních technologií s důrazem na bezpečnost prostředků ICT, vzdělávání, zálohování dat a virtualizaci⁸⁴.

K vytváření příznivého podnikatelského prostředí lze čerpat finanční prostředky z **OP Evropská územní spolupráce Rakousko- Česká republika 2007-2013**, který je financován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj. Program je určen pro rakousko- české příhraničí (z českých krajů do něj spadá Vysočina, Jihočeský a Jihomoravský kraj), v jeho rámci lze čerpat finanční prostředky ve třech prioritních osách a sedmi oblastech podpory. OP ČR - Rakousko spadá mezi regionální operační programy v cíli Evropská územní spolupráce a je pro něj z fondů EU vyčleněno 107,44 mil. €, které mají být z českých a rakouských národních veřejných zdrojů doplněny o 18,96 mil. €. Přímou pro ČR je z fondů EU plánováno

⁸⁴ KRAJ VYSOČINA. Program Informační a komunikační dovednosti 2013 [online]. 2013 [cit. 2013-04-20].

Dostupné z:

<http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=program%20informa%C4%8Dn%C3%AD%20a%20komunika%C4%8Dn%C3%AD%20dovednosti%20vyso%C4%8Diny&source=web&cd=1&ved=0CC8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fextranet.kr-vysocina.cz%2Ffedotace%2Fdownload.php%3Fid%3D2653&ei=Wp1yUY3yC4LmswbpuYCwCw&usq=AFQjCN5vcWQEcaJz_EgwtQy4C4Rjwla4zg&bvm=bv.45512109,d.Yms&cad=rja>.

69,12 mil. € (cca 1,95 mld. Kč), což činí přibližně 0,26 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku⁸⁵.

Podnikatelská činnost souvisí s prioritní osou č. 1 Socio- ekonomický rozvoj, cestovní ruch a transfer know- how (51,8 mil. € z fondů EU), konkrétně s oblastmi 1.1 Infrastruktura a služby spojené s podnikáním a inovacemi a 1.3 Rozvoj lidských zdrojů, trh práce, vzdělávání a kvalifikace. Žadatelem o finanční prostředky z operačního programu může být pouze veřejnoprávní instituce nebo jí rovnocenný subjekt založený nikoliv k dosažení zisku (hospodářská komora, územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, VŠ, obecně prospěšná organizace apod.)⁸⁶. Nelze tedy, aby prostředky z fondu čerpali přímo podnikatelé. Podnikatelská činnost je podporována spíše zprostředkovaně. A to obcemi nebo veřejnoprávními institucemi. Na území Vysočiny doposud program podpořil projekty za více než 1,55 mil. €.

Program územní spolupráce Rakousko- Česká republika 2007-2013 financuje např. aktivity aktuálně probíhajícího projektu Města v rozletu (období trvání 2011-2013), jehož členem je město Telč. Projekt se zaměřuje mimo jiné i na zefektivňování vzájemné spolupráce a komunikace mezi městem a podnikateli poskytující služby v oblasti cestovního ruchu⁸⁷.

3.6 Závěry a doporučení

3.6.1 Strategický rozvoj podnikatelského prostředí

Zjištění a závěry

Program rozvoje kraje reagoval pozitivně na aktuální situaci v kraji a vyčlenil si oblasti rozvoje, v nichž poměrně detailně vystihuje kroky, které by měly vést ke zkvalitnění podnikatelského prostředí. Problém je však v tom, že programové období bude končit příští rok a jedinou významnou aktivitou vedoucí ke zlepšení, kterou kraj podnikl, je pouze výstavba vědeckotechnologického parku.

Kraj v rámci strategického rozvoje zmiňuje tři prioritní oblasti:

⁸⁵ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Evropská územní spolupráce Rakousko- Česká republika 2007-2013 [online]. 2013 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <<http://www0.strukturalni-fondy.cz/getdoc/9b7e80b6-edf1-4526-9047-f39f0fa833b6/Cil-Evropska-uzemni-spoluprace-Rakousko---Ceska-re>>.

⁸⁶ JTS ETC RAKOUSKO- ČESKÁ REPUBLIKA. Evropská územní spolupráce Rakousko- Česká republika 2007-2013 [online]. 2013 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <http://www.at-cz.eu/at-cz/cz/1_program.php>.

⁸⁷ TELČ. Města v rozletu [online]. 2013 [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.telc.eu/podnikatel/mesta_v_rozletu>.

a) Podpora inovací, výzkumu a vývoje

V souvislosti s touto oblastí rozvoje probíhá ve statutárním městě Jihlavě výstavba vědeckotechnologického parku. V kraji se nachází doposud jeden vědeckotechnologický park, to jej zařazuje mezi kraje nepříliš přitažlivé pro inovace. Existence dalšího takového zařízení výrazně pomůže malým a středním podnikatelům, kteří budou moci uskutečnit svoje inovační plány, zvýší zaměstnanost a v kraji přibude vysokoškolsky vzdělaná populace. Výstavba vědeckotechnologického parku rovněž přinese začínajícím podnikům výhodu v podobě podnikatelského inkubátoru. Díky němu budou mít začínající malé podniky jednodušší začlenit se do tržní ekonomiky a udržet si potřebnou konkurenceschopnost.

b) Podpora rozvoje průmyslových a víceúčelových hospodářských zón a infrastruktury podmiňující rozvoj podnikatelských aktivit

Ačkoli má kraj v Programu rozvoje definovanou prioritu rozvoje průmyslových zón, nepodniká v ní žádné zásadní kroky. Iniciativa zatraktivnění průmyslových zón je přenechána na místních samosprávách a soukromém sektoru.

Ve Světlé nad Sázavou se nachází průmyslová zóna zaměřená na vyspělé technologie zpracovatelského průmyslu, obory strategických služeb, technologická centra nebo oblast výzkumu. Je bohužel nevyužitá vzhledem k nízké atraktivitě regionu, kterou zapříčiňuje špatná vědeckotechnická a výzkumná základna společně s nedostatkem patřičně kvalifikované pracovní síly.

Velká města Havlíčkův Brod a Humpolec nemají ve svých průmyslových zónách prostor pro další investory. Obě města však podnikají patřičné kroky v oblasti rozvoje průmyslových zón.

c) Všeobecná podpora malých a středních podniků

Program rozvoje vysvětluje, že hlavním problémem malých a středních podnikatelů je izolace, kterou lze odbourat sdružováním, avšak spolupráce ve formě klastrů je podporována spíše z OP Podnikání a inovace. Samotný kraj v této oblasti neposkytuje žádnou výraznou podporu. Na Vysočině se nachází čtyři klastry, přičemž nejvýznamnější z nich je složen z velké části z podniků, které podnikají v jiném kraji.

Doporučení pro další rozvoj:

- 1) Realizovat podpory podnikatelského prostředí ze všech oblastí vyjmenovaných v Programu rozvoje kraje.
- 2) V budoucnosti dále plánovat výstavby vědeckotechnologických parků, výzkumných ústavů a podobných zařízení.
- 3) Ve svých dalších strategiích plánovat rozvoj kvalifikované pracovní síly (např. kvalitnější vzdělávání studentů technických oborů).
- 4) Využívat projekt CzechAccelerator, organizovaný agenturou CzechInvest, který slouží rozvoji českých podnikatelů s technologickým zaměřením. V rámci projektu mohou české firmy vycestovat do zahraničních podniků (do Evropy, USA, Izraele nebo Singapuru).
- 5) Více podporovat sdružování malých podniků, neboť taková forma spolupráce může významně pomoci začínajícím malým podnikatelům zapojit se do tržního prostředí, ve kterém je v současné době velmi obtížné uspět a udržet si konkurenční pozici.

3.6.2 Instituce v podnikatelském prostředí

Zjištění a závěry

V kraji existuje celá řada podpůrných institucí. Většina z nich se však zabývá jen poradenstvím pro podnikatele. Pouze agentura CzechInvest nabízí komplexní služby v čerpání dotací z EU. Relativně velká část institucí nacházejících se v kraji aktuálně podnikatelskou činnost nijak nepodporuje.

Okresní Hospodářská komora Jihlava nabízí vzdělávání pro podnikatele v oblasti ICT, pomáhá tak zvýšit jejich osobní dovednosti a znalosti, což bude mít v budoucnosti pozitivní vliv na jejich konkurenceschopnost. Okresní Hospodářská komora Havlíčkův Brod zase usiluje o udržení atraktivity obyvatel na trhu práce prostřednictvím zvyšováním jejich kvalifikace.

Společnost IPI s.r.o. má relativně dlouhou historii. Nabízí tak vzhledem k dlouholeté praxi personálu kvalitní služby své klientele.

Doporučení pro další rozvoj:

- 1) Větší podpora ze strany neaktivních institucí v podobě projektů podobných těm, které zprostředkovává Okresní Hospodářská komora nebo CzechInvest.
- 2) Například Centrum pro regionální rozvoj by mohlo zprostředkovaně učinit kroky, které by vedly k podpoře infrastruktury výzkumu a vývoje.

3.6.3 Finanční podpora podnikatelského prostředí

Zjištění a závěry

Největší část podpory je vyplácena z OP Podnikání a inovace, na inovační projekty směřuje poměrně velká část podpory, avšak do oblasti výstavby technologických platforem není vyplácena podpora žádná.

Fond Vysočiny vyplácí podporu v rámci programu Rozvoje malých podnikatelů. Negativum je, že podporuje pouze malé podniky a to ještě mnohem méně, než by bylo třeba. Téměř každý rok je podpořena méně, než polovina podaných žádostí.

Dalším programem v gesci Fondu Vysočiny je program Informační a komunikační technologie. Problém však je, že nabízí velmi malé finanční prostředky a to podnikům s méně než třiceti zaměstnanci.

OP Evropská územní spolupráce Rakousko- ČR 2007- 2013 financuje více projekty, jež nejsou zaměřené na podporu podnikání.

Doporučení pro další rozvoj:

- 1) Pro další rozvoj by bylo vhodné alokovat z Fondu Vysočiny každoročně vyšší částky na podporu malých podnikatelů.
- 2) Kraji by prospělo, kdyby byla z OP Evropská územní spolupráce Rakousko- ČR podnikatelská činnost podporována více.
- 3) Podpořit výstavbu technologických platforem.

ZÁVĚR

Cílem práce byla charakteristika vybraných prvků podnikatelského prostředí v kraji Vysočina, jejich zhodnocení a doporučení pro další rozvoj. Dílčím cílem bylo zaměřením se na existenci předpokladů pro úspěšnou lokalizaci podnikatelů (zejména s výrobami s vysokou přidanou hodnotou nebo zaměřených na high technologie).

Malé a střední podniky tvoří největší část podnikatelů na Vysočině. Vzhledem k tomu, že jsou důležitou a nedílnou součástí ekonomické prosperity na regionální úrovni, je do nich investována největší část podpory.

Z hlediska úspěšné lokalizace podnikatelů v oblastech high technologií a výroby s vysokou přidanou hodnotou je na tom kraj opravdu špatně. Podle zjištěných informací se zde nenachází velký počet podniků s tímto zaměřením a bohužel se kraj nevyznačuje ani příznivými předpoklady pro jejich umístování. Největší problém je s největší pravděpodobností v tom, že se zde nenachází lákavé prostředí v oblasti výzkumu a vývoje. Tato skutečnost zabraňuje umístit zde své pracoviště investorům, kteří by mohli do kraje transportovat nejnovější technologie. Dalším problémem je absence vysoké školy zaměřené na technické obory. Kvalifikovaná pracovní síla není vychovávána samotným krajem, ale je sem přiváděna v menším množství z okolních krajů. Významné firmy si tedy pro svou investici vybírají raději jiné kraje (někdy i jiné země) oplývající větší vědecko-výzkumnou základnou.

V současné době, kdy jde věda a technika stále rychleji kupředu, je třeba pro upevnění konkurenceschopnosti podporovat inovační aktivity. Kraj k této podpoře podnikl již jeden významný krok, a tím je výstavba vědeckotechnologického parku v Jihlavě (měla by být dokončena v roce 2014). Ve Světlé nad Sázavou se dokonce nachází průmyslová zóna sloužící vyspělým technologiím zpracovatelského průmyslu, oborům strategických služeb, technologickým centrům nebo oblastem výzkumu. Jednou z možností dalšího rozvoje by mohla být opětovná výstavba vědeckotechnického parku, tentokrát ve Světlé nad Sázavou, popřípadě podniknout kroky, které by vedly k přilákání soukromého investora, jenž by se rozhodl výstavbu financovat ze svých prostředků (mohl by využít i dotace z fondů EU). Následně kraj plánuje v budoucnosti výstavbu krajské knihovny v Havlíčkově Brodě a její zásobení odbornou literaturou technického zaměření. Osobně bych se spíše přikláněla k větší podpoře vzdělávacích institucí, které mají co dočinění s technickými obory (např. zvyšování kvality studentů absolvujících střední školu technického zaměření).

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ASOCIACE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ A ŽIVNOSTNÍKŮ ČR. O asociaci [online]. 2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <<http://www.amsp.cz/o-asociaci>>.
- [2] BUSINESSINFO. Charakteristika kraje Vysočina [online]. 2013 [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-kraje-vysocina-2102.html>>.
- [3] BUSINESSINFO. Koncepce podpory malých a středních podnikatelů [online]. 2013 [cit. 2013-17-05]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/koncepce-politiky-msp-2014-2020-27913.html>>.
- [4] BYSTRICE NAD PERNŠTEJNEM. Strategie kraje Vysočina 2014-2020 [online]. 2013 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <<http://www.bystricenp.cz/pdf/strategie-koncepce.pdf>>.
- [5] CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČR. O kraji- Vysočina [online]. 2012 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: <<http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/kraj-vysocina/regionalni-informace/o-kraji/>>.
- [6] CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČR. Průmyslové zóny v kraji Vysočina [online]. 2012 [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: <<http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/prumyslove-zony?navez=&typNuts=4&krajNuts=CZ063&okresNuts=>>>.
- [7] CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČR. Regionální informační servis. [online]. 2013 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <<http://www.crr.cz/cs/ris/>>
- [8] CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. Regionální rozvojový fond [online]. 2013 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <<http://www.crr.cz/cs/regiony/region-rozvojovy-fond/>>
- [9] CZECHINVEST. CzechInvest a jeho služby [online]. 2013 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <<http://www.czechinvest.org/o-czechinvestu>>.
- [10] CZECHINVEST. CZECHIT CLUSTER [online]. 2013 [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <<http://www.czechinvest.org/czech-it-cluster>>.

- [11] CZECHINVEST. Existující klastry a klastrové organizace v ČR [online]. 2013 [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <<http://www.czechinvest.org/1klastry-a-klastrove-iniciativy-v-ceske-republice>>.
- [12] CZECHINVEST. Projekty agentury CzechInvest [online]. 2013 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <<http://www.czechinvest.org/vs-investice>>.
- [13] CZECHINVEST. Projekty agentury CzechInvest [online]. 2013 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <www.czechinvest.org/data/files/investicni-projekty-ci-1993-2012-czweb-62-cz.xls>
- [14] CZECHINVEST. Souhrnná tabulka podaných žádostí a udělených dotací nebo úvěrů podle krajů a programů. [online]. 2013 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: <<http://eaccount.czechinvest.org/Statistiky/StatistikaCerpaniDotaci.aspx>>.
- [15] CZECHINVEST. Statistika čerpání dotací a zvýhodněných úvěrů z programů OP Podnikání a inovace [online]. 2013 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: <<http://eaccount.czechinvest.org/Statistiky/VysledekVyhledavaniDotaci.aspx?zadatelObchodniNazev=&zadatelIC=&zadatelRC=&pravniForma=00000000-0000-0000-0000-000000000000&krajSidlo=Kraj%20Vyso%C4%8Dina&krajRealizace=00000000-0000-0000-0000-000000000000&program=00000000-0000-0000-0000-000000000000&vysePodporyOd=&vysePodporyDo=&idOkecHlavni=>>>.
- [16] ČESKOMORAVSKÁ ZÁRUČNÍ A ROZVOJOVÁ BANKA. Podpora malého a středního podnikání. [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <<http://www.cmzrb.cz/podpora-maleho-a-stredniho-podnikani>>
- [17] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Administrativní členění kraje Vysočina [online]. 2013 [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/CD0048E0B5/\\$File/CZ063_ZVKR_m1.jpg](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/CD0048E0B5/$File/CZ063_ZVKR_m1.jpg)>.
- [18] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele [online]. 2013 [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: <<http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.presmsocas>>.
- [19] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Nezaměstnanost v kraji Vysočina 2011 [online]. 2013 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/nezamestnanost_v_kraji_vysocina_k_31_12_201>
- [20] FINANČNÍ ÚŘAD. Finanční úřady [online]. 2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <<http://www.financni-urady.cz/>>.

- [21] HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČR. O Hospodářské komoře ČR [online]. 2013 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <<http://www.komora.cz/hospodarska-komora-ceske-republiky/o-nas-5/hospodarska-komora-ceske-republiky-hk-cr/hospodarska-komora-ceske-republiky-2/>>.
- [22] HOSPODÁŘSKÁ KOMORA JIHLAVA. Projekt Zvýšení konkurenceschopnosti MSP efektivním využitím ICT [online]. 2013 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <<http://www.hkjihlava.cz/view.php?navezclanku=projekt-zvyseni-konkurenceschopnosti-msp-efektivnim-vyuzitim-ict&cislocclanku=2012120001>>.
- [23] JTS ETC RAKOUSKO- ČESKÁ REPUBLIKA. Evropská územní spolupráce Rakousko- Česká republika 2007-2013 [online]. 2013 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <http://www.at-cz.eu/at-cz/cz/1_program.php>.
- [24] KRAJ VYSOČINA. Fond Vysočiny [online]. 2013 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <<http://www.kr-vysocina.cz/fond-vysociny/d-4000091/p1=1209>>.
- [25] KRAJ VYSOČINA. Fond Vysočiny- souhrnný přehled grantových program [online]. 2013 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <www.kr-vysocina.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4050461>.
- [26] KRAJ VYSOČINA. Investiční příležitosti v kraji Vysočina [online]. 2013 [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: <http://extranet.kr-vysocina.cz/download/pdf/edice/REGIONALNI_INVESTICE_m.pdf>.
- [27] KRAJ VYSOČINA. Jak získat dotace na pořízení strojů či výstavbu provozovny pro podnikatele [online]. 2013 [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: <<http://extranet.kr-vysocina.cz/faq/index.php?akce=all&stranka=12>>.
- [28] KRAJ VYSOČINA. Profil kraje Vysočina [online]. 2013 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.kr-vysocina.cz/vismo5/zobraz_dok.asp?id_org=450008&id_ktg=300352&p1=29689>.
- [29] KRAJ VYSOČINA. Program Informační a komunikační dovednosti 2013 [online]. 2013 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <<http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=program%20informa%C4%8Dn%C3%AD%20a%20komunika%C4%8Dn%C3%AD%20dovednosti%20fond%20vyso%C4%8Diny&source=web&cd=1&ved=0CC8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fextranet.kr-vysocina.cz%2Fedotace%2Fdownload.php%3Fid%3D2653&ei=Wp1yUY3yC4Lmswb>>.

puYCwCw&usg=AFQjCNEvcWQEcaJz_EgwtQy4C4Rjwla4zg&bvm=bv.45512109,d.Yms&cad=rja>.

- [30] KRAJ VYSOČINA. Program rozvoje kraje Vysočina 2012 [online]. 2013 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <<http://www.kr-vysocina.cz/program-rozvoje-kraje-vysocina/ds-300352/p1=4786>>.
- [31] KRAJ VYSOČINA. Statut Rady hospodářské a sociální dohody kraje Vysočina [online]. 2013 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <www.kr-vysocina.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4045208>.
- [32] KRAJ VYSOČINA. Výzva k předkládání projektů Rozvoj podnikatelů 2013 [online]. 2013 [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: <<http://extranet.kr-vysocina.cz/fv/>>.
- [33] LACINA, Karel. Regionální rozvoj a veřejná správa. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007, 69 s. ISBN 978-808-6754-741.
- [34] LUDVÍK, Ladislav. Regionální aspekty podnikání. Vyd. 1. Ostrava: Vysoká škola podnikání, 2005, 78 s. ISBN 80-867-6436-2.
- [35] MACHÁČEK, Jaroslav, Petr TOTH a René WOKOUN. Regionální a municipální ekonomie. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011, 199 s. ISBN 978-80-245-1836-7.
- [36] MANDYSOVÁ, Ivana. Podpora podnikání v České republice a v Evropské unii. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2009, 173 s. ISBN 978-807-3952-204.
- [37] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Služby úřadu práce [online]. 2011 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/obecne/cinnosti_up>.
- [38] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Regionální operační programy [online]. 2013 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>>.
- [39] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Evropská územní spolupráce Rakousko-Česká republika 2007-2013 [online]. 2013 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <<http://www0.strukturalni-fondy.cz/getdoc/9b7e80b6-edf1-4526-9047-f39f0fa833b6/Cil-Evropska-uzemni-spoluprace-Rakousko---Ceska-re>>.
- [40] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Hlavní fondy EU [online]. 2013 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU>>.

- [41] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Indikativní alokace prostředků z fondů EU [online]. 2013 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy>>.
- [42] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Indikativní alokace prostředků z fondů EU [online]. 2013 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>>.
- [43] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Operační programy řízené ministerstvem [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <<https://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Programy-a-dotace/Operacni-programy-rizene-MMR>>.
- [44] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Tématické operační programy [online]. 2013 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy>>.
- [45] MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období 2012- 2020, její hlavní cíle [online]. 2013 [cit. 2013-17-05]. Dostupné z: <<http://www.mpo.cz/dokument119071.html>>.
- [46] MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Národní program ZÁRUKA (aktuálně probíhající) [online]. 2013 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <<http://download.mpo.cz/get/47605/53719/595034/priloha001.pdf>>.
- [47] MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Operační program Podnikání a inovace [online]. 2013 [cit. 2013-17-05]. Dostupné z: <<http://download.mpo.cz/get/47605/53719/595034/priloha001.pdf>>.
- [48] MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Podpora podnikání [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <<http://www.mpo.cz/cz/podpora-podnikani/msp/>>
- [49] MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Strategické dokumenty Ministerstva průmyslu a obchodu [online]. 2013 [cit. 2013-17-05]. Dostupné z: <<http://databaze-strategie.cz/cz/mpo/strategie>>.
- [50] MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Vývoj počtu aktivních subjektů malého a středního podnikání v ČR 2000-2010. [online]. 2013 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <<http://www.mpo.cz/dokument119071.html>>.

- [51] MINISTERSTVO PŮRMYSLU A OBCHODU. Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období 2012- 2020, její strategické cíle [online]. 2013 [cit. 2013-17-05]. Dostupné z: <<http://download.mpo.cz/get/47605/53719/595034/priloha001.pdf>>.
- [52] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. Dotace [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/>>.
- [53] MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007-2013 [online]. 2013 [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: <www.opzp.cz/soubor-ke.../1883-narizeni_komise_es_c_70_2001.pdf>.
- [54] MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Nařízení Evropské komise č. 70/2001 Sb. [online]. 2013 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <www.opzp.cz/soubor-ke.../1883-narizeni_komise_es_c_70_2001.pdf>.
- [55] NÁRODNÍ VZDĚLÁVACÍ FOND. O Národním vzdělávacím fondu [online]. 2011 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <<http://www.nvf.cz/o-nas>>.
- [56] RADA PRO VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE. Podnikatelský a inovační park v Havlíčkově Brodě [online]. 2013 [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <<http://www.isvav.cz/projectDetail.do?rowId=PR+5-3>>.
- [57] REGIONÁLNÍ ROZVOJOVÁ AGENTURA VYSOČINA. Investiční příležitosti [online]. 2013 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <<http://www.rda-vysocina.cz/investori/investori.html>>
- [58] REPUBLIKOVÉ CENTRUM VZDĚLÁVÁNÍ. Vzděláváním k podnikání, podnikáním k vyšší prosperitě [online]. 2013 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <<http://psr.rcv.cz/>>.
- [59] SDRUŽENÍ PODNIKATELŮ A ŽIVNOSTNÍKŮ ČR. Stanovy [online]. 2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <<http://www.spzcr.cz/>>.
- [60] SPOLEČNOST IPI. O společnosti [online]. 2013 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <<http://www.ipi.cz/search.php?rsvelikost=sab&rstext=all-phpRS-all&rstema=217>>
- [61] STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. Regionální politika a její nástroje. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
- [62] SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY. O Svazu průmyslu a dopravy [online]. 2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <<http://www.spcr.cz/o-nas/svaz-prumyslu-a-dopravy-cr>>.
- [63] SYNEK, Miloslav. Podniková ekonomika. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002, xxv, 479 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-717-9736-7.

- [64] ŠILHÁNKOVÁ, V. Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. 129 s. ISBN 978-807-3950-194.
- [65] TELČ. Města v rozletu [online]. 2013 [cit. 2013-04-18]. Dostupné z: <http://www.telc.eu/podnikatel/mesta_v_rozletu>.
- [66] TETŘEVOVÁ, L. Veřejná ekonomie. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. 136 s. ISBN 80-7194-544-7.
- [67] TETŘEVOVÁ, Liběna. Veřejný a podnikatelský sektor. 2. vyd. Praha: Professional Publishing, 2011, 190 s. ISBN 978-80-7431-043-0.
- [68] TZB INFO. Nový vědeckotechnický park v Jihlavě [online]. 2012 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <<http://www.tzb-info.cz/8737-novy-vedeckotechnicky-park-v-jihlave>>
- [69] VOJÍK, Vladimír. Podnikání malých a středních podniků na jednotném trhu EU. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 264 s. ISBN 978-80-7357-467-3.
- [70] WOKOUN, René. Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování). Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-807-2016-990.
- [71] Zákon č. 248/2000Sb. o podpoře regionálního rozvoje v platném znění.
- [72] Zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání.